National Library 56 253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

-12/02/c/4/5

NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Second class mail registration number — 1089.

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 92 (3013) XXXII aastakäik — Teisipäeval, 13. detsembril 1983 — Tuesday, December 13, 1983 — Üksiknumbri hind 70 centi

Kanadal rahupüüdlused esikohal

Kanada parlament avas uue istungijärgu

OTTAWA — Pärast lühemat vaheaega pärast Kanada ajaloo pikimat parlamendiistungit avati parlament uuesti 7. detsembril. Kindralkuberner Ed Schreyer luges Kanada senatis troonikõne, mida vastasparteide poolt peetakse valimisaasta tõttu rahvale suupäraseks.

Kõnes oli tähtsamaks eesmärgiks rahu saavutamine või selle saavutamisele kaasa aitamine, nagu oli just teinud esimese osaga lõpule jõudnud peaminister Pierre E. Trudeau oma rahumissiooniga. Rahu tähtsust praeguses plahvatuseni pinevil olevas maailmas rõhutati ka troonikõnes, selleks organiseeritakse kaitsejõudude ja relvastuse kontrolli uurimise keskus.

Muus osas lubas valitsus suurendada garanteeritud sissetuleku lisa 700.000-le üksikule pensionärile.

Uue Canada Health Act'iga tahetakse säilitada praegust arstiabi süsteemi, ilma et haigeil tuleks selle eest lisaraha maksta. Valitsus lubas provintsidele 500 miljonit dollarit tervishoiuks. Teaduslike kraadide õppimiseks lisati praeguse korra kohaselt 13,5 miljonit dollarit.

Valitsuse juurde määratakse noorte minister ja lubati üks miljard dollarit uute töökohtade loomiseks alla 25-aastastele.

Ka on ettenähtud turismi edutamise strateegia ja Shop Canadian programm. Siseriigi lennuliinide sõiduhinda katsutakse võimalikkuse kohaselt alandada, VIA raudteevõrku aga laiendada.

Kriminaalseadus tuleb ülevaatamisele,

kus on ettenähtud karmimaid karistusi purjus autojuhtidele, vägivaldseile kurjategijaile ja narkootikaga kaubitsejaile,

kusjuures on ka suuremat abi ettenähtud kuritegevuse ohvreile.

Ka tahetakse leida kokkulepet USA-ga õhusaastamise vältimiseks ja Jaapaniga autoproduktsiooni kontrollimiseks, andmaks kanada töölistele rohkem töövõimalusi.

Veel on ettenäha kergendusi abielulahutuseks,

tahetakse pakkuda kaitset majaobligatsioonidele protsendimäärade stabiilsena pidamisele,

valitsusel on kavas obligatsioonide kindlustuse plaan.

Ka on mitmeid muudatusi näha tööliskäsimuses provintside, tööliste ja keskvalitsuse vahel. Samuti tahetakse anda suuremaid toetusi naisgruppidele nende küsimuste lahendamiseks. Ka tahetakse luua uuendatud tsiviiljulgeoleku agentuur, mille ülesandeks on kaitsta isiklikku privaatsust. Ettenähtud on ka muudatus pankrotiseaduses farmerite ja tööliste kaitseks.

Opositsiooniparteid, konservatiivid ja uusdemokraadid (NDP) alustasid otsekohe pärast kindralkuberneri Ed Schreyeri kõnet valitsuse rünnamist,

kuna nad peavad kõnet liberaalide esimeseks sammuks nende strateegias populaarsuse tagasi võitmiseks,

mis viimastel gallup-uurimistel on olnud erakordselt madal. Liberaalid peavad järgmised valimised korraldama hiljemalt 14 kuu jooksul, aga arvatakse, et need võiksid olla aasta pärast tuleval sügisel.

NDP juht Ed Broadbent ütles, et tema on pettunud, et troonikõnes ei näidatud, et valitsus võiks keelustada Kanadas tuumarelvade osade valmistamise.

Kõnes ei olnud antud detaile, kui palju raha võiks Ottawa kasutada kaitsekeskuse loomiseks ja milliseid ettepanekuid Trudeau võiks pakkuda maailmarahuks, kuid see näitas slgesti,

et Trudeau tahab, et kanadalased mängiksid peaosa, aidates tuumarelvadega suurjõude uuesti kokku viia.

Ottawa kavatseb anda oma täie panusega iga võimaluse uurimiseks, et taastada usaldust internatsionaalsel pinnal.

P. E. Trudeau saigi kutse kohtumiseks USA presidendilt Ronald Reaganilt ja kohtumine on ettenähtud juba käesoleval nädalal. Pärast seda peetakse tõenäoliseks, et ta läheb oma rahuidee viimiseks ka Moskvasse.

Korraldajaid ja esinejaid Tartu Instituudi poolt korraldatud Tartu Ülikooli aastapäeva puhul Gustav Suitsule pühendatud aktusel. Pildil vasakult dr. E. Aruja, dr. Ilse Lehiste, näitleja Edgar Kink, sopran Liina Purje, Tartu Instituudi juhatuseliige Kaja Telmet ja Estonia Koori juht helilooja dr. Roman Toi.

Foto: Vaba Eestlane

Andropov tulevat peidust välja

Andropovi haiguse tõttu lükkus Ülemnõukogu istung aastalõpule

MOSKVA — Selgusetus Andropovi ümber pole muutunud, kuid möödunud laupäeval kuuldi Ida-Saksa allikaist, et Andropovi tervis on paranenud ja ta asuvat 10. detsembril oma ametikohustuste täitmisele.

Antropovi haiguse tõttu on N. Liidu ülemnõukogu ja partei sügisesed istungid ära jäänud. Juhi kauaaegne eemalolek on andnud põhjust igasugusteks spekulatsioonideks ja on küsitud, kes on haiguse ajal üldse olnud N. Liidu riigijuhiks. Lääne diplomaadid, kes on jäänud anonüümseiks arvavad, et riiki on päevast-päeva alusel juhtinud välispoliitika osas sõjavägi, keda juhib marssal Dmitri Ustinov.

N. Liidu põhiseadus näeb ette, et parlament või ülemnõukogu peab tulema kokku kaks korda aastas.

Tänavune ainus istung oli juunis, kus Andropov nimetati presidendiks ja sellega absoluutseks võimumeheks.

Mõned nõukogude ametnikud ütlevad, et istung võivat olla siiski käesoleval kuul ja on andnud Andropovile paranemiseks aega 28. detsembrini.

Tema tervise kohta räägitakse, et ta kannatavat südame ja neeruhaiguste tõttu, viimased kuuldused Moskvast ütlevad sedagi, et ta on kaotanud kõndimise võime. Ükski kuuldus pole seni kinnitamist leidnud peale ammuse teate külmetusest.

Kuigi Andropov on nähtavusest olnud eemal, on ta ise, või on tehtud tema nimel rida avaldusi, eriti just N. Liidu relvastuse küsimuse üle septembri lõpul.

N. Liidu allikaist on kuuldud, et need avaldused olid juba varem tehtud ja ainult minimaalselt kohandatud enne kui need avaldati.

Ka on spekuleeritud, et ta võivat oma halva tervise tõttu kohalt lahkuda kas omal soovil või poliitbüroo liikmete survel. Enne Andropovi tervise tõsiseks muutumist oli ta juba oma järglaseks ettevalmistanud 52-aastase Mihhail Gorbatshevi, kes on N. Liidu põllumajanduse juhataja, kuid küsimuses olevat, kas teised poliitbüroo juhid lepiksid Andropovi soosikuga.

Soome laev Ristna majaka ees merehädas

Helsingist Gdanski dokki teel olev Soome kaubalaeva m/s „Someri" puksiiri vaierid katkesid ja laev hakkas triivima kõvas tuules ähvarlavalt N. Liidu ranniku suunas. „Someri" ankrud hakkasid pidama alles nelja meremiili kaugusel Hiumaast Ristna majaka ees.

Laevas olnud soome kapten, masinist ja kaks poola meremeest päästei poola puksiiri kapteni käsul, kui „Somer" oli triivinud 30 meremiili otse ohtlikele madalikele. Soome piirivalve helikopter korjas mehed, saades tunniks loa tulla N. Liidu vetesse.

Kas see oli Andropovi auto?

MOSKVA — Lääne diplomaadid Moskvas ootavad pingeliselt mingisugust elumärki Juri Andropovist. Nüüd nad nägid midagi, mis nende arvates oli president Andropovi autokolonn, mis sõitis läbi Moskva tänavate. Aga teised Lääne vaatlejad, kes on varem näinud seda autokolonni, vaidlevad vastu et see võinuks olla Andropovi oma. Andropovi pole veel nähtud nelja kuu jooksul. N. Liidu juhid ei sõida kunagi ühe autoga, vaid ikka kolonnis ja suure kiirusega.

Walesa soovitab:

Lääneriigid lõpetagu majanduslikud sanktsioonid

VARSSAVI — Endine Solidaarsuse ametiühingu juht Lech Walesa on soovitanud Lääneriikidele, et nad lõpetaksid majanduslikud sanktsioonid Poola vastu, mis hakkasid kehtima sõjaseaduse rakendamisel kaks aastat tagasi.

Walesa ütles, et sanktsioonid tuleks lõpetada, kuna see, mida Poola praegu vajab ei ole miljoneid dollareid kaotada, vaid miljonite dollarite ulatuses abi saada. Ta ütles pressikonverentsil, et ta ootab uusi tänavademonstratsioone Poolas, aga ta ei soovi neid, kuna nad tahavad võidelda rahulikult, läbirääkimiste ja nõupidamise läbi.

Walesa abikaasa Danuta läks Oslosse oma abikaasa rahuauhinda vastu võtma, mis antakse üle laupäeval, 10. detsembril.

Walesa väljendust peetakse suureks meelemuudatuseks ja lepikuks zhestiks kommunistlikule valitsusele. Ta ütles, et Lääs nõudku garantiisid, mis näitavad, kuidas Poola ühiskond kontrolliks saadud raha.

USA nõustus kitsenduste kergendustega pärast, kui Poola valitsus tühistas sõjaseisukorra juulis ja vabastas sadu poliitvange,

aga Reagani valitsus nõustus ainult alustama läbirääkimisi 14 miljardi dollari suuruse välisvõla ümberkorraldamiseks,

mida Poola võlgneb lääneriikidele.

Sanktsioonid külmutasid uued krediidid Läänest, keelustasid kalastamise USA vetes ja tühistasid tsiviillennuliikluse kokkuleppe, mille kohaselt Poola reisilennukid võisid lennata USA-sse.

TES LASTEAIA

JÕULUPUU

toimub 17. dets. kell 10 homm.
Eesti Maja suures saalis

Laste etendus, jõuluvana, kohvilaud

Tasuta sissepääs

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Pühap., 25. dets. kl. 6.00 õ.

JÕULULAULUDE ÕHTU

T.E.B.K. koorid CHARLES KIPPERI juhatusel.
Solistid: MARIKA WILBIKS, ASTA KAUPS, PETER HANSLEP, VILJAR PUU.

Küünlavalgus, sissepääs tasuta.

KONTSERT-JUMALATEENISTUS
EELK Toronto Vana Andrese kirikus
pühap., 18. dets. 1983 kell 11 homm.
koguduse segakoor Asta Ballstadt'i juhatusel esitab
J. S. BACH'i
JÕULU-ORATOORIUMI
Solistid: sopran — TAMARA NORHEIM, alt — IRENE LOOSBERG, bass-bariton — JAAN MEDRI.
Orelil LEMBIT AVESSON
Teenib õpetaja UDO PETERSOO

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1984. AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „VABA EESTLAST"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

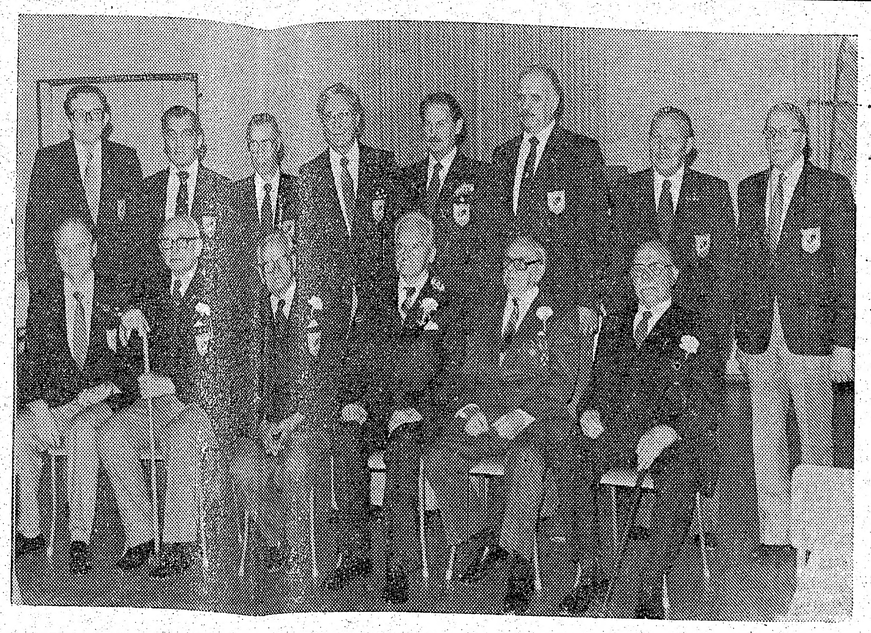

Eesti Vabadussõja alguse 5. aastapäeva tähistamisest osa võtnud T.E. Võitlejate Ühingu juhatuseliikmed ja Vabadussõja veteranid (lilledega dekoreeritud). Pildil esireas vasakult Aadu Tooming, August Nüüd, Johannes Säägi, Eduard Uduste, Henrik Kukkur ja Kalle Kilk; seisavad Edward Kirs, Johannes Kirsipuu, Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees Kalju Tori, Raffi Moks, esimees Ülo Tamre, Paul Kunstimees, August Lukk ja Rene Lindemann.

Foto: Vaba Eestlane

Kommentaar

Pöördepunkt Eesti ajaloos

Asjasel T.E. Võitlejate Ühingu poolt korraldatud Eesti Vabadussõja alguse 65. aastapäeval tõstatas Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees Kalju Tori huvitava fakti: Vabadussõjata poleks me mitte võinud istuda siin mugavates kodudes. Sellepärast Vabadussõja alguse meelde tuletamine peaks olema meile kõigile meenutamise väärt. Aastatega on see olnud peamiselt T. E. Võitlejate Ühingu organisatsiooni-siseseks sündmuseks.

Eesti Võitlejate Ühingute poolt on seda päeva tähistatud ka Hamiltonis ja Montrealis. Esimeses koos Hamiltoni Eesti Pensionäride Klubiga, teises eesti skaudinoorusega ja selle vanematepäevaga. Võibolla just viimane vorm on õnnestunum, kuna seal antakse selle päeva mõte üle kasvavaile noortele.

Kui Eesti Vabaduspäevaga anti Eesti iseseisvuse mõttele konkreetne sisu, siis Vabadussõja algusega hakati seda mõtet realiseerima. Eesti mehed pidid selle mõtte oma võitluste ja verehinnaga lunastama. Iseseisev riik andis allasurutud rahvale eluvõimaluse ise areneda, kultuurrahvana kasvada, kel oli koht teiste vabade riikide kõrval. Kes kahekümne aastaga teostas nii majandusliku kui kultuurilise õitsengu ja kus eestlaste tööviljakus näitas suuri saavutusi.

Eesti Vabariigi väljakuulutamine pani liikuma poliitilise masinavärgi, aga see veel ei tähendanud, et vabadus olnuks selle sammuga käes. Vabadussõda andis meile vabaduse, aga ta andis ka palju rohkem, ta päästis meid nõukogude kommunistliku ikke alla jäämisest, kuhu jäid paljud väikerahvad, mõnest räägitakse nüüd sõnadega „oli kord . . .". On täiesti tõenäoline, et eestlased jaganuks ingerlaste jt. soomeugri rahvaste saatust. . . .

Vabadussõda andis meile 20 aastat läänemaailmas elamist, läänemaailmlasteks muutumist, kes teadis enese väärtust ja hindas kodumaa iseseisvust nii, et ta II maailmasõjas asus seda maad kaitsma ja kannatas selle maa eest rohkem ohvreid kui Vabadussõjas. Aga see andis pääsemisevõimaluse tuhandeile kommunistliku terrori alt.

Vabadussõjata poleks vabariigi väljakuulutamine saanud reaalseks. Eesti rahvas võinuks saada samase hävitusoperatsiooni osaliseks nagu ukrainlased, kellest 7—10 miljonit hävitati süsteemipäraselt tekitatud näljaajaga. Vabadussõjata poleks meil mitte olnud seda baasi, kust me läände saanuksime põgeneda, läänemaailma elustandardi juures omale mugavad kodud ehitada ja ise nende maade kõrgeid eluvõimalusi nautida.

Võibolla ongi siin põhiline alus, mis tingiks, et sellele päevale rohkem tähelepanu antakse ja et T.E. Võitlejate Ühing selle päeva oma välksemale arvule osavõtjaile määratud koosviibimisega suuremaks aktusesarnaseks sündmuseks kujundaks. Seda mõtet tuleb levitada, vaatamata et alles nüüd leiame: kuidas oleme saanud sellise päeva laiemalt märkimata jätta? See päev, mil otsustati alustada võitlust kodumaa vabaduse eest ja mis sai pöördepunktiks Eesti ajaloos, on märkimist vääriv. Aga sel päeval tuleb ka nooremaile öelda, et vaadake noored, sel päeval hakkasid eesti mehed võitlema, et Ida hirmuvalla alt pääseda Läände. Selle päeva tõttu võite tele siin maailmas elada, sest tele isad ja vanaisad keerasid uue lehekülje eesti rahva kuulumise küsimuses.

See päev ja selle aastakümnete pikkune järelduste ning tulemuste olemasolu nõuab, et seni kui on neid mehi, kes selles sõjas võitlesid, neid veel kord tänada Vaba Eesti, aga ka praeguse vabas maailmas antud eluvõimaluse eest. Teist poleks esimeseta olnud.

H.

Hirm tuleviku pärast

Kogu maailm, eriti aga Lääne-Euroopa, jälgib häiritult ja pingsas valveolekus Ühendriikide ja N. Liidu üha halvenevat vahekorda. Moskva ja Washingtoni suhetes on varemgi Teise maailmasõja järgneval perioodil olnud jäiseid perioode, kuid varem kunagi pole need olnud nii pingelised ja kokkupõrkeohtlikud kui praegusel momendil. Hirm tuleviku pärast on seda suurem, et suurvõimude vahel puhkev sõda ei piirdu nüüd paljude oletuste kohaselt enam ainult konventsionaalsete relvade rakendamisega, vaid sõjategevuse kestel lastakse käiku ka tohutu hävitustööga tuumarelvad, mis võivad muuta kogu maakera elamiskõlbmatuks kõrbeks.

Tuumarelvade küsimus on kujunenudki viimaste kuude kestel kitsamas mõttes Ühendriikide ja N. Liidu ning laiemas mõttes Ida ja Lääne vaheliseks peamiseks probleemiks, mille kõrval on kahvatanud ja tagaplaanile jäänud mõlema poole vahel valitsevad ideoloogilised erinevused ja tõelised poliitilised lahendust nõudvad küsimused. Keskmise lennuulatusega Pershing rakettide ja tiibrakettide toomine Ühendriikidest Euroopasse, et luua sellega vastukaalu N. Liidu SS-20 tüüpi rakettidele, on tekitanud Moskvas vihapurskeid ja propagandalisi vastulööke, mille eesmärgiks on olnud NATO riikide vahele lahkhelisid tekitada ning rakettide ülesmonteerimist Lääne-Euroopasse takistada. Vaatamata nendele Moskva pingutustele on Itaalia, Inglismaa ja Lääne-Saksamaa parlamendid uute rakettide ülesmonteerimise poliitika heaks kiitnud.

Kui ähvardused ja Läänes organiseeritud rakettide-vastased demonstratsioonid ei aidanud ning esimesed tiibraketid ja Pershing tüüpi raketid hakkasid novembri lõpul saabuma Lääne-Saksamaale, Inglismaale ja Itaaliasse, sooritas Moskva viimase desperaatse sammu, katkestades Genfis toimuvad läbirääkimised keskmise lennuulatusega rakettide piiramiseks Euroopas. Seoses Genfi konverentsilt lahkumisega tõotas Moskva uusi keskmise lennuulatusega rakette ülesmonteerida ka Tshehhoslovakkias ja Ida-Saksamaal ning saata suuremal arvul rakettidega varustatud allveelaevu Ühendriikide idarannikule, ähvardades tuhastada Ühendriikide suurlinnu kui ameeriklased peaksid julgema rünnata Euroopas nõukogude asulaid ja tööstuskeskusi. Selle ähvarduse eesmärk on käegakatsutav — Ühendriikide rahvale tahetakse selgeks teha, et Euroopas uute rakettide ülesmonteerimine toob tuumasõja ka Ameerika mandrile lähemale.

Kuid tuumarelvade tüli kõrval ei saa unustada ja kahe silma vahele jätta kahte suuremat maailma tulipunkti, kus kahe suurvõimu huvid teravalt ristlevad. Üks neist ristlemiskohtadest asub Kesk-Ameerikas, teine Kesk-Idas. Kui Ühendriigid oma liitlaste Hondurase ja Guatemaala ning CIA toetusel organiseeritud parempoolsete partisaniüksuste kaudu marksistlikule ja sõjakale Nikaraaguale survet avaldavad, siis on N. Liit tasa ja targu sellest võimalikust sõjalisest tallermaast eemale hoidunud ja ajanud asju oma truu liitlase Kuuba kaudu, mille tagajärjel N. Liidu ja Ühendriikide otsesed kokkupõrkevõimalused selles piirkonnas on väga väikesed. Hoopis teistsugune on aga olukord Kesk-Idas, kus mõlemad pooled on tihedalt seotud kohalike antagonistidega, mis suurendab sõjalise tegevuse puhkemise võimalusi kahe suurriigi vahel.

Paljud eksperdid on arvamisel, et Ühendriikide valitsus talitas väga ettevaatamatult ja järelemõtlematult, kui ta andis oma täieliku toetuse Iisraeli agressiivsele poliitikale Kesk-Idas ning on valmis viimaste kokkulepete kohaselt isegi oma sõjalisi jõudusid koostöös Iisraeliga rakendama. Iisraeli suremaks vastaseks Kesk-Idas on Süüria, kelle selja taga seisab N. Liit oma nõuandjatega ja relvastusega, mis loob suuri eeldusi kahe suurvõimu vaheliseks sõjaliseks tegevuseks muhameedlaste ja kristlaste omavahelistest sõjalistest kokkupõrgetest ribadeks käristatud ning Süüria ja Iisraeli poolt osaliselt okupeeritud Liibanonis.

Ida ja Lääne vahel valitsevat üldist ebakindlat olukorda aitab süvendada kahtlus, et N. Liidus pole praegu Juri Andropovi haiguse tõttu kindlat juhti ning suuri ja kaugeleulatuvaid otsuseid teevad sõjamehed, kes oskavad opereerida ainult relvajõuga. On isegi võimalik, et N. Liidus tekib Andropovi rivist väljalangemise korral pikema perioodi kestel võimutühjus, kuna tema järglase leidmiseks areneb seniste kogemuste põhjal pikemaajalisem võimuvõitlus. Selline olukord võib ühest küljest N. Liitu nõrgestada, kuid teisest küljest võimaldab riskantseid samme astuda teise ja kolmanda järgu meestel, kes võivad teha kergekäelisi otsuseid sõjateele asumiseks.

Kuid pessimistide kõrval on ka optimiste, kes arvavad, et president Reagan ei ole oma tegudes kaugeltki nii sõjakas kui sõnades. Ta müüb venelastele heldel käel vilja ja gaasijuhtmestiku ehitamise traktoreid ning viimasel ajal on ta tühistanud mõningaid Poola vastu rakendatud sanktsioone. Asja lükkas ta tagasi ka Pentagoni nõudmise ameerika sügavvee õlipuurimise varustuse Venemaale müümise keelustamiseks.

On päris loomulik, et praeguse pineva olukorra taustal tekib mitmesuguseid arvamisi, oletusi, ennustusi ja kalkulatsioone. Millised neist õigeiks osutuvad, seda näitab ainult tulevik.

K. A.

Mare Taagepera

Ökoloogilised probleemid Eestis

AABS'i hiljutisel sümpoosionil käsitleti saastamise probleeme Baltikumis. Üheks osaks oli dr. Mare Taagepera ettekanne ökoloogilistest probleemidest Eestis, kus eesti looduskaitse alal töötajad kardavad üleindustrialiseerimist. Eriti on muret põhjustanud Muuga sadama ehitamine ja sellega kaasas käivad keskkonna- ja kultuuriprobleemid.

2.

KUNDA PIIRKOND

Enamus probleemidest Kunda piirkonnas on kauaaegse tsemendi produktsiooni tulemus „Punase Kunda" nimelises tsemendivabrikus, mis on töötanud 1892. aastast alates. Kunda on ka keskus, kus produtseeritakse kõvendatud betooni.

TALLINN

Tallinn, suurim linn Eestis, on ka suurimate ökoloogiliste probleemidega. Tallinn on suurem nõukogude tööstuslik kompleks, kus on soojusjõujaam, keemilised ettevõtted, masina- ja metallitööstused, puu- ja tselluloositööstused, ehitusmaterjalide vabrikud, nahatööstused, trükitööstused jm. Tegelikult annab Tallinn 35—40 prots. kogu Eesti tööstuse väljalaskest peatööstuste harudes (väljaarvatud põlevkivi ja õlitööstus). Kõik see aktiivsus on konsentreeritud just 0,4 protsendile Eesti pindalast. Tulemuseks on kõrge kontsentratsiooniga saastumine. Eriti tõsised on õhu ja vee saatumise probleemid.

Tallinn on ka üks suuremaid sadamaid Läänemeres. Praeguse sadama kapatsiteet on olnud koormatud ja uus sadam on lähedal Muugas ehitamisel, mis on projitseeritud topeltkapatsiteediga.

MUUGA SADAM

Esimese faasi lõpetamine sadama ehitustöös on ettenähtud 1984. N. Liidu ajakirjandus on iseloomustanud sadamat „grandioosseks". See võib ka täita oma reputatsiooni, kui ettenähtud 14 miljonit kuupmeetrit merepõhja on välja võetud, 500.000 kuupmeetrit betooni oma kohale pandud ja 23 sadamahoonet ehitatud. Sadamaehitamine põhjustab toetavate tööstuste arengu, uued raudteed ja linnise. Kontsessiooniks on siiski tehtud, et peatee ei läbi Muuga suvitusrandade kaunist rannajoont, nagu oli esialgselt planeeritud. Probleem on tekkinud sadama ehitamisel, kuna merepõhi on hakanud liikuma. Kas on võimalik arendada seda „grandioosseks" sadamaks vastavalt ettenähtud ulatuses, pole selge, kuid see puudutab kogu N. Liidu loode piirkonna majanduselu suhteliselt lühikese ajaga. Kuivõrd see rikub looduslikku keskkonda, seda küsitakse avalikult.

Kõrvalküsimuseks on selle projekti juures mitte-eestlastest tööliste sissetoomine, kuni 100.000 uuele tööle. Nii võib sadama tõttu sisse tulla Eestisse 150.000—200.000 uut töölist ja nende perekonnaliiget. Selle suure arvu tõttu väheneks eestlaste osa Tallinnas praeguselt 51, protsendilt umbes 35 protsendile. Muuga sadama ehitamine ei tähenda mitte üksnes võimalikku ökoloogilist, vaid ka teatud kultuurilist katastroofi, nagu osutati 13 eesti intellektuaali memorandumis (1. okt. 1982).

PROGNOOS JA VÕIMALIK RAVI

Eestlaste plaan rahvuslike loodusvarade kaitseks ja ratsionaalseks kasutamiseks ei lõpe praeguse olukorra kirjeldamisega. Mis siis kui eelpoolmainitud suund jätkuks aastani 2005? Plaan sugereerib 5 protsendilist maksustamist jäätmete puhastamiseks iga tööstusprojekti juures. See parandaks kõige kriitilisemalt rikutud ökoloogilisi piirkondi ja tooks need juhtkonna tähelepanu alla. Näiteks kirjutab see ette suurte viljaväljade piiramist rohuvööndiga vältimaks erosiooni.

Kõige tähtsam on siiski, et plaan näeb ette, et kõik plaanid jäävad asjatuks, kui rahvastik ise ei piira oma isu materiaalsete hüvede ja kaupade järele, mille valmistamiseks vajalik materjal viib ökoloogiliste probleemide suurenemisele elanikkonnas. Mitte üksnes suurem arv kaupu, vaid ka tervis, puhas õhk ja vesi vajavad rõhutamist.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõtteks Eesti tööstusproduktsiooni, looduse ja kultuuri vahekord näitab suurenevat võitlust looduse ja kultuuri säilitamiseks. Tööstusproduktsioon on haru, mis keskselt (Moskva poolt) kontrollitud, looduse ja kultuuri säilitamine on territoriaalse ulatusega. Kuna Eesti on väikseim ja üks enam arenenud tööstusriikidest N. Liidus, siis on keskjuhtimise ja territoriaalhuvide konflikt akuutne.

Eestlased moodustavad 0,6 prots. N. Liidu rahvastikust, ometi nad annavad 83 prots. põlevkivist, 1,6 prots. elektrienergiast, 1,4 prots. mineraalväetisest ja 1.1 prots. meretrantspordist; viimane kahekordistuks Muuga sadama valmimisel. Eesti looduskaitsjad on olnud väga aktiivsed, organiseerinud esimesena Nõukogude Liidus õpilaste looduskaitse ringi Tartu ülikoolis 1958, korraldanud kursusi looduskaitse põhimõtete üle ja treeninud spetsialiste looduskaitseks Tartu ülikooli geoloogia teaduskonnas, samuti rajanud esimese rahvusliku pargi N. Liidus.

Rasketööstuse suurendamine ei vii mitte ainult ökoloogiliste rikkumiste suurenemisele ühiskonnas, vaid tekivad ka kultuurilised lõhastused, kus etnilised grupid liiguvad oma tahte järele. 1,5 miljonist inimesest Eestis 65 prots. on eestlased ja on ettenäha, et pärast Muuga sadama valmimist suureneb Tallinna elanike arv 200.000 immigrandi võrra. Eestlaste oma iive on madalaim N. Liidus (3 promilli). Probleem on komplitseeritud eestlastele osaks saanud suuremate takistustega nende oma kultuuri ja keele juurde. Venestamise perioodi ajal 1970-ndais aastais on suurem surve pandud vene keele kasutamisele. Lasteaedades tuli õpetada lastele pool päeva vene keeles.

Loodus ei või kauem kannatada keskkonna rikkumist, mida põhjustab suurtööstuse areng, eriti Põhja-Eestis, kaasa arvatud Muuga sadama projekt, vaatamata eesti looduskaitsjate aktiivsele tööle. Kui piirkondlikud looduskaitsjad oleks kaasas suuremate tööstusprojektide plaanitsemisel, nõudes suuremat tähelepanu looduse säilitamisele, võiks olukord pareneda, aga seda ei tehta, kuigi keskvalitsusele peaks olema selge, et tõsine keskkondlik ja kultuuriline lõhestamine ühes „vabariigis" võib nõrgendada kogu ühiskonna tervikliikust.

Rootsis varastatakse relvi

Sõjaväe relvalaost varastati tankitõrjerelvi, käsigranaate ja lõhkeaineid

Ludvika politsei on viimastel nädalatel uurinud relvavargust ühest sõjaväelaost, mida iseloomustatakse kui üht tõsisemat, mis viimasel ajal on aset leidnud. Varastati tankitõrjerelvi, käsigranaate ja lõhkeaineid ühest betoonist laost, mille terasest uks keevitati lahti.

Kui palju relvi varastati, on salajane, kuid politsei arvestuste kohaselt vajasid vargad kaht kombiautot, et relvi laost ära toimetada. Õieti oli tegemist niivõrd ulatusliku vargusega, et politsei laskis käiku maksimaalsed ressursid.

Kaks päeva pärast vargust tabati viis meest vanuses 25—30 aastat, kes kuuluvad samasse jõuku.

Neid kahtlustatakse ka uimastitega hangeldamises.

Politsei on pärast pikaajalist luuretööd saanud kätte kõik relvad ja käsigranaadid. Puudub vaid väiksem kvantum lõhkeainet.

Politsei märgib, et varastatud relvi ei kavatsetud just trofeedena seinale riputada, vaid on kindel, et vargad planeerisid midagi suuremat. Näiteks olid mehed teostanud proovitulistamisi tankitõrjeraketiga.

Nn. mobilisatsiooniladudesse murtakse tihti sisse ja varastatakse eeskätt relvi.

Neid on kätte saadud suurlinnade „mustadelt turgudelt", kuid väga suur osa on jäljetult kadunud.

On oletatud, et teatud varguste taga on äärmuslikud poliitilised organisatsioonid, kes koguvad relvi ja „ootavad oma aega".

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

VALVEARST NÄDALALÕPUL

17. ja 18. dets.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

24., 25., 26. ja 27. dets.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Lõuna-Florida teated

L.-Florida E. Koondis korraldas 27. novembril sügisavapeo, milline leidis elavat osavõttu kohalike kui ka siinviibivate külaliste poolt. Peoruumides korraldati ka kohalike kunstnike poolt maalide näitus. Esindatud olid Hugo Janseni, Alide Koppeli, Olly Ranniku ja Malle Spratt'i tööd, mille vastu osutati suurt huvi.

Avapeo avas Koondise esimees Harald Hinno. Peamine osa eeskavast oli pühendatud meie kahe kuulsa kirjamehe, Gustav Suitsu ja Hugo Raudsepa, 100. a. sünnipäeva tähistamiseks. Edgar Totsas kandis ette nende lühielulood. Sopran Anadie Allik esitas G. Suitsu sõnadele Riho Pätsi poolt loodud laulu „Ühte laulu tahaks laulda", klaveril saatis Erich Allik. Helmi Kõiv deklameeris G. Suitsu pikema luuletuse „Aike".

Hugo Raudsepa sünnipäeva tähistamiseks oli Helmi Kõiv koostanud näidendist „Vedelvorst" autori stiili iseloomustava pildi. Selle kandsid ette Helmi Kõiv — vanaperenaisena ja Edgar Totsas — vedelvorstina.

Eeskava teises osas esines Anadie Allik J. Andrewsi lauluga „Florida", klaveril saatis Erich Allik. Edasi esines akordionist Casey King mitme eesti palaga.

Järgnes rikkalik kohvilaud Meta Lembitu hoolitsusel. Tantsuks mängis populaarne „Casey Kingi" band. Tantsu vaheaegadel korraldati loterii, milleks esemeid olid annetanud Hugo Jansen, Linda Kirs, perekond Luning'id ja Leida Nõulik. *Nii algas L.-Florida eestlaste seltskondlik elu hoogsalt, lõbusalt ja meeleolurikkalt.*

Montreali uudiseid

Montreali Pensionäride Klubil on ettenähtud igal kuul üks filmiõhtu, kus tutvutakse Kanada looduse ja kultuuriga. Reedel, 18. novembril oli filmi näitajal Paul Leithammelil õnnestunud saada huvitav film, mis käsitles elu ja loodust Kanada arktilistel saartel. Sinna oli mõned aastad tagasi korraldatud uurimisretk, ja selle tulemuseks oligi näidatav film, mis pakkus huvitavaid teadmisi meie maa põhja-aladest.

25. novembril oli jälle tüsedam ettekandeõhtu Montreali Pensionäride Klubi igareedesel kokkutulekul Jaani kiriku seltskondlikes ruumes. Seekordne kava oli koostatud merest ja meremeestest pealkirjaga „Meri ja meremehed".

Kuna meri on üks kodumaa lahutamata põhielement, mistõttu meri pakkus nii ühte kui teist ka kirjanduslikult, ka sõnas või laulus, aga ka populaarteaduslike artiklitena.

Õhtu kava oli kokku pandud nii, et seal oli paras osa mereluulet, meeleolu kirjeldusi, teatud hulk ka mere ajalugu ja muidugi ei puudunud ka meremeeste laul.

Sissejuhatavad sõnad ütles H. Höövel, jäädes kava teadustajaks.

Esimesena S. Tael-Koppel esitas tuntud F. Tuglase luuletuse „Meri". Huvitava E. Pasti meeleolukirjelduse purjelaevast, mis väljub merele, kandis ette Teet Koppel. Järgmiseks oli kokkuvõtlik ajalooline ülevaade Eesti laevandusest, mis oli paras jagu pipardatud hea huumoriga. Selle teksti oli koostanud ja kandis ette Arno Aarma. Meremeeste laule esitas Alex Soom kitarri saatel.

Teine pool kavast algas Asta Villmani luuletusega „Vana meremees". Momendiks oli rahvas üllatunud, kui äkki ruumi sisenes meremehe rõivas mees ja asus esinema. Siis tunti temas Teet Koppelit ja järgnes tugev aplaus. Edasi esitas S. Tael-Koppel Juhan Sütiste luuletuse „Udu" ja selle järele Teet Koppel sama autori luuletuse „Täitmatu haud'. Luule tõsidusest ja reaalsusest üle saamiseks esitas Alex Soom kas üksinda või koos publikuga terve rea meresisulisi laule kitarri saatel.

Vahepeal toimus loteriivõitude loosimine. Sellega oli kavaline osa läbi ja H. Höövel tänas esinejaid, perenaisi ja kohale tulnud publikut meeldiva õhtu eest.

H. H.

Estonia Koor esinemas Tartu Instituudi poolt korraldatud luuletaja Gustav Suitsu 100. sünnipäevaaktusel. Foto: Vaba Eestlane

Gustav Suitsu osast eesti kultuuriloos

Ilse Lehiste ettekanne Tartu Ülikooli aastapäeval

Tartu Eesti Ülikooli 64. aastapäeva ja Tartu ülikooli õppejõu ning ühe eesti tähtsaima luuletaja Gustav Suitsu 100. sünnipäeva tähistati möödunud pühapäeval Tartu College'is. Kuigi eesti organisatsioonid olid neli sündmust asetanud enamvähem samale kellaajale, leidus ka sünnipäevaaktusel küllaltki osavõtjaid, isegi väljastpoolt Torontot.

Õhtu avas Tartu Instituudi juhatusliige Kaja Telmet, märkides et pühitsetakse Tartu Ülikooli 351. aastapäeva ja luuletaja G. Suitsu 100. aastapäeva. Peale mõne biograafilise üldjoone andis ta seoseid, mis Suitsul olid Tartu ülikooliga. 1921 kutsuti ta kirjanduse õppetoolile. Suits tõi Tartu eesti ülikooli kaasa noor-eesti vaimu. Ta kinnitati erakorraliseks professoriks eesti kirjandusloo, poeetika, kirjandusteaduse ja maailmakirjanduse alal. 1931. a. kinnitati ta korraliseks professoriks, kuna samal ajal ta abikaasa Aino oli soome keele lektoriks. 1944 põgenes Suits Soome kaudu Rootsi.

Ernst Vähi esitas Gustav Suitsu luuletuse „Õnnesoov Eesti Ülikoolile, piduliku avamise puhul 1. dets. 1919". Ülikooli juubeli tähistamiseks lauldi ühislauluna „Gaudeamus igitur",

misjärel K. Telmet tutvustas prof. Ilse Lehistet, kes on praegu Ohio ülikooli keeleteaduse õppejõud, paljude teaduslike teoste autor ja mitme ülikooli audoktor, üks tuntumaid filolooge tänapäeva maailmas.

Prof. Ilse Lehiste oma ettekandes „Sada aastat „Elu tule" lauliku sünnist" ütles, et G. Suitsul on palju teeneid eesti kultuuriloos, kuid Lehiste arvates läheb ta ajalukku ja igavikku küll „Elu tule" laulikuna. Ta andis sellejärel lühikese ülevaate tema elust ja loomingust, mille lõppu lisas hinnanguid ja analüüse oma isiklikust vaatepunktist.

Ta andis tausta vanemate tegevusele kooliõpetajaina ja vennastekoguduslastena, mistõttu kodus oli pietistlik vaim. Noor Gustav õppis lugema nelja-aastaselt ja aasta hiljem oli juba piibel läbi loetud. 16-aastasena ilmus trükist tema esimene luuletus. Ta oli tegev Tartus koolipoisina kirjandusringides, toimetas kirjanduslikke väljaandeid.

Suits heideti koolist välja Lydia Koidula ja Mihkel Veske mälestusõhtu korraldamise pärast. Võeti siiski tagasi ja lõpetas kooli kuldaurahaga.

Alustas õppimist Tartu ülikoolis, kuid pärast esimest semestrit läks Helsingisse kuhu jäi pikemaks ajaks. Soome jäigi ta koduks ja viljakaks loominguajaks. Ülikooli lõpetamise järel teenis mitmel töökohal. Seal ilmus tema esimene luuletuskogu „Elu tuli" (1905), toimetas mitmeid väljaandeid ja tegi kaastööd ajakirjandusele. 1913. a. ilmus „Tuulemaa". Ta oli Eesti Vabariigi esimesi nõuandjaid, selle välisdelegatsiooni liige. Ta suri 23. mail 1956 Stokholmis.

Suitsu loomingus on viis perioodi: 1) aeg enne „Elu tule" ilmumist, 2) „Tuulemaa" I trükini, 3) „Ohvrisuits", 4) „Kõik on kokku unenägu" ja 5) pärast sõjasündmusi „Tuli ja tuul" (1950) ja „Kogutud luuletustes" avaldatud „Lahtised lehed".

G. Suitsu looming on tihedalt seotud rahva saatusega ning ajasündmustega.

Ilmumisel see oli revolutsiooniline, nüüd tagasi vaadates romantiline.

Luuletaja oli nooruse eestvõitleja.

Prof. I. Lehiste vaatles kordamööda iga kogu iseloomustavalt. „Elu tuli" heroiline, „Tuulemaa" pessimistlik rööbitise kultuurilise süvenemisega (kus parim „Värisevate haabade all".) „Ohvrisuits" valikkogu poeemiga, *mis on kui „sõnaline sümfoonia"* (Tuglas). „Kõik on kokku unenägu" sünge pettumuste ja raskusterohke raamat, kus Eesti iseseisvuse täitumise tunnet väljendab „Eesti lipp". Pärast 28 vaikimise aastat „Tuli ja tuul", tuli mis hävitas ta kodu ja palju varandusi, tuul mis kandis ta üle mere eksiili. Hilisem luule on vormilt komplitseeritum. Eesti kultuuriajalukku läheb Suits peamiselt „elu tule" laulikuna.

Liina Purje esitas kaks G. Suitsu sõnadele loodud laulu, Kaljo Raidi helitöö „Värisevate haabade all" ja A. Kapi „Kevade",

misjärel Edgar Kink ja R. Toi esitasid G. Suitsu luuletuse „Kerkokell", millele saatemuusika oli kirjutanud R. Toi.

Kasutades melodeklamatsiooni vormi oli Toi muusikas kirikukellalöökide elemente ja noore poisi koduskäike kirjeldades kasutanud „Meil aiaäärne tänavas" motiivi. Kink esitas selle murdeluuletuse äärmise sisseelamisega, mida saatev ja täiendav muusika veelgi kaasahaaravamaks muutis. Helitöö oli esiettekandes.

Viimases osas oli „Estonia" koori esinemine, esitades R. Toi juhatusel Riho Pätsi „Ühte laulu tahaks laulda". Värvirikkais rahvarõivais kooriliikmed jätsid välise efekti, tuues aga Suitsu luuletuse igatsuslikkuse jõulisusega esile.

Dr. E. Aruja ütles lõppsõnas tänusõnu kaugelt tulnud prof. Ilse Lehistele ja teistele kohalikele kunstnikele, misjärel aktuse osa lõpetati Eesti hümniga.

Pärast ametlikku lõppu esitas Estonia koor veel kaks laulu, R. Toi „Jõulukell", kus solistiks viiuli oli ülekanadalistel muusikavõistlustel esikohti saanud Barry Shiffman, kes elab praegu esimese aasta üliõpilasena Tartu Instituudis ja on vaimustatud selle heast korrast ja puhtusest, klaveril Liina Teose, koorisolistid Pärja Vilistus, Heli Kopti ja Liina Purje. Teiseks J. Haydni „Püha, püha",

pannes kuulajad imetlema koori kõrgetasemelist esinemist mitte eriti hea akustikaga saalis.

Samal ajal oli välja pandud G. Suitsu luuletuskogusid, „Tuulemaa" ja „Ohvrisuits" esitrükid ja paguluses ilmunud luuletuskogude uustrükid. Üheks raamatuks, mis valgustas G. Suitsu kui tõlkijat, oli Louis Boussenare romaani „Wabas Amerikas" tõlge, mis ilmus 1900 Jurjewis Ilwese kirjastusel. Vanad rariteedid pärinesid Tartu Instituudi arhiivist, ja on saadud eestlaste vanast asuljast Eckvillest, kui sealse eestlaste tegevuse lõppemise puhul raamatukogu enam kui 300 köidet arhiivile anti.

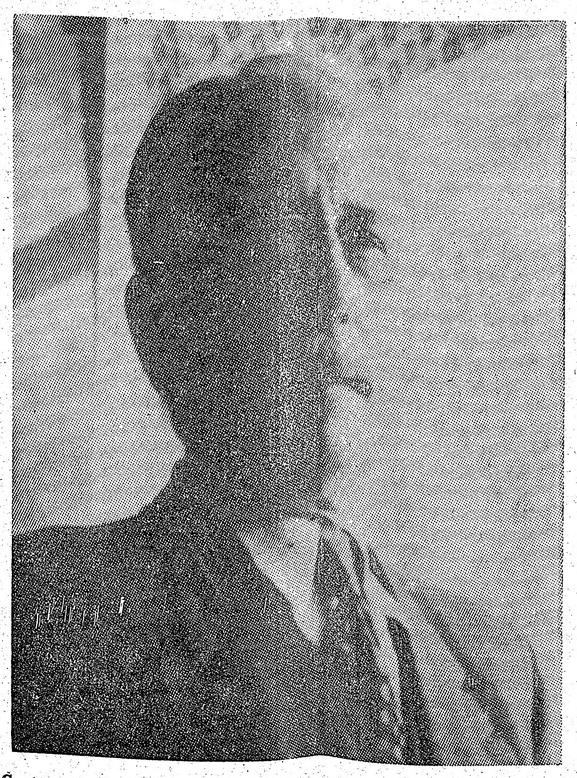

Gustav Suits maapaos 1949. aastal oma kodus Stokholmis. Foto: Martta Helminen — Teataja

Montrealis tähistati Vabadussõja alguse 65. aastapäeva

Sõjaveteranid ja skaudinoored ühiselt mälestamisväärse sündmuse korraldajad

19. novembril tähistati eesti Jaani koguduse saalis Vabadussõja alguse aastapäeva koos skautlike noorte vanematepäevaga. Kokkutulek oli juubelisündmus, kuna täitus 65 aastat Vabadussõja algusest. Kogu õhtu koordineerijaks oli skm Endel Ruberg.

Aktus algas lippude sissetoomisega ja lauluga „Eesti lipp". Järgnes õpetaja Heino Laaneotsa palvus. Selle järele võttis sõna E. Ruberg, kes tänas kokkutulijaid ja tervitas kohalolijaid Vabadussõjast osavõtnuid. Montrealis on Vabadussõja veterane veel viis: Alex Jomm, V. Kumari, E. Tiivel, A. Sule ja E. Kõiv.

Järgnes kõikides sõdades langenute mälestamine. Alex Soom luges ette skautmaleva käskkirja. Sellele järgnes õhtu pühalikum osa, kus hundu Kristjan Puhvel andis oma skaudivande ja sai skaudi kaelaräti ja märgi. Skaudid ja gaidid esinesid koos luule- ja sõnapõimikuga, mis käsitles Eesti ajalugu ürgsest eesti vabadusajast tänapäevani.

Aktusekõne oli prof. M. Puhvelilt, kes ühtlasi andis üle ka tervitused Eestlaste Kesknõukogu Kanadas poolt. Kõneleja soovitas noortele pidevat valmisolekut oma kodumaa vabastamiseks ja lisas juurde, et see päev on tulemas, kuna selleks on juba teatud märke olemas.

M. Puhvel ütles, et eestlane on oma ajaloo taustal näidanud, et ta on julge ja kartmatu võitleja, kui on mängus kodumaa vabadus. Seda näitas meie Vabadussõda ja II maailmasõda.

Peale kõnet oli tunnustuste ja auhindade väljaandmine.

Montreali noored laskurid olid lasketasemega 13 aastat esikohal Commonwealth'i võistlustel, kuid see lõpetati puht „kadedusest", sest muid võitjaid peale nende polnud. Nendel aastatel on laskureid toetanud majanduslikult mitmed ühingud ja eraisikud, nagu M. E. Võitlejate Ühing, korp! Rotalia, majorid E. Tiivel, E. Kõiv j.t.

Samas anti üle kuld-teenetemärk kauaaegsele Võitlejate Ühingu laekurile Elmar Anile tema 18-aastase pideva kaasatöötamise eest. Laualipp plaadiga anti üle Vabadussõjast osavõtnud Alex Jommile, kes 15-aastase poisina läks Vabadussõtta ratsarügemendiga, tema teenete eest M. E. Võitlejate Ühingus. Haiguse tõttu polnud teda kohal ja lipu võttis vastu tema tütretütar.

Montreali parimaks laskuriks osutus sel aastal Allan Sutt, kes võitis auhinna kolmest asendist laskmises ja auhinna ka kui parim laskur. Edasi said veel laskeauhindu Kristjan Puhvel ja Jaan Kukk.

Lõppsõna ütles Y. Ojamaa. Peale lõppsõna järgnes ühine kohvilaud.

H. H.

Moskvas alustati kampaaniat jootraha vastu

N. Liidu ülemkohus on alustanud kampaaniat jootraha andmise kombe lõpetamiseks, öeldes et inimesi, kes teenivad rahvast tuleb karistada jootraha või altkäemaksu võtmise pärast ärides ja restoranides. Eeskirjad, mis avaldati kohtu poolt detsembri alul ütlevad, et jootraha andmisega rikutakse seadust ja see on võtnud väga suured mõõtmed. Jootraha andmine on N. Liidus alati olnud illegaalne, aga see on olnud hästivarjatud ühiskondlik nähe ja sageli ainus tee haruldasemate kaupade või parandusteenuste saamiseks.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

ARMAST EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

LILIA LILLEORG'u

sündinud 13. märtsil 1899

surnud 7. detsembril 1983

mälestavad sügavas kurbuses

poeg RIKI abikaasaga
poeg ALFRED abikaasaga
pojatütar IVI perega
pojatütar EVE ja BRIAN

Tee oli raske, nüüd väsinud Sa!
Mälestused Sinust jäävad elama!

SÜDAMLIK KAASTUNNE, ALFRED JA RICHARD, TEIE ARMSA EMA

LILIA LILLEORG'i

KAOTUSE PUHUL

ERIKA ja RUUDI SOLOM
MAIRE ja OSS RIISMA
AINO ja JUHAN LOTT

KAUAAEGSET ARMAST PEREKONNASÕPRA

LILIA LILLEORG'u

mälestavad sügavas leinas

ERIKA, MEINHARD
TIIA
MARI ANNE perekonnaga

Muld ei mälestusi mata.
Puhka rahus!

ARMAST TEISEPERE EMA JA SÕPRA

LILIA LILLEORG'u

mälestavad kurbuses

ema RILLE ja HELVE

Sul pikk ja rikkalik elutee on seljataga
aeg puhata rahus, nüüd võõramaa mullas maga.

PUHKA RAHUS ARMAS

LILIA LILLEORG

Mälestame leinas ja avaldame kaastunnet poegadele abikaasadega

EVALD ja EVI REISMAA

MEIE KESKELT LAHKUS OMA ISSANDA JUURDE

REIN PUMBER

Avaldame südamlikku kaastunnet tema abikaasa ELLALE, LASTELE,
õde LAINELE ja vend EVALDILE

ARNOLD, HENRY
ALICE, MARY JEAN

HEAD SÕPRA JA TÖÖKAASLAST

HILDA LOOTUS't

mälestavad

ENDLA ja ALEKS AAVIK

Armast Korp! Rotalia kaasvil!, auvärvipaelakandjat

VAMBOLA KLAUREN'it

sündinud 2. septembril 1902 Saaremaal

surnud 4. detsembril 1983 Rootsis

mälestavad leinas

JÜRI AIDLA abikaasaga
HENDRIK KUKKUR
FELIX LAANSOO
ENDEL TOIGER
EERIK JOASAARE
MART JOASAARE

Kauaaegset head perekonnasõpra

VAMBOLA KLAUREN'it

mälestavad kurbuses

JOANN ja NIINA HAIKO

Armast venda ja onu

HARRY AUS'i

sündinud 2. veebruaril 1921
surnud 1. detsembril 1983

mälestavad leinas

ADELE abikaasaga
AIN perega
EPP perega

Kauaaegset head perekonnasõpra

KONRAD PROOS'i

mälestab kurbuses

SYLVIA MAKK perekonnaga

Kallist sugulast ja sõpra

KONRAD PROOS'i

mälestab armastuses

ARTUR PROOS perekonnaga

Äkilise surma läbi lahkunud head sõpra ja tuttavat

ALEKSANDER KELEMIT'i

mälestavad leinas

PAUL KURRE abikaasaga
LUDVIG RAUN perekonnaga
PAUL KURUL
JAANUS VENDER

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto, Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930

kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Teisipäeval, 13. dets. kell 11 hommikul koguduse naisringi käsitööosakonna kokkutulek.

Pühapäeval, 18. dets. kell 11 hommikul 4. Kristuse tulemispüha KONTSERT JUMALATEENISTUS. Koguduse segakoor esitab J. S. Bachi Jõulu-oratooriumi 1. osa Asta Ballstadti juhatusel. Solistid: sopran Tamara Norheim, alt Irene Loosberg, bass Jaan Medri. Orelil Lembit Avesson.

Laupäeval, 24. dets kell 3 p.l. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS. Solist sopran Helmi Betlem.

Pühapäeval, 25. dets. kell 12 päeval JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS. Solist sopran Elna Libe. Ingliskeelne JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 9 homm.

Laupäeval, 31. dets. kell 3 p. l. VANAAASTAÕHTU- JUMALATEENISTUS ARMULAUAGA. Solist sopran Tamara Norheim. Teenivad õp. Elmar Pähn ja koguduse õpetaja.

Pühapäeval, 1. jaan. kell 12 päeval UUSAASTA- JUMALATEENISTUS. Solist tenor Georg Soans. Teenib õp. Albert Roost. INGLISKEELNE UUSAASTA- JUMALATEENISTUS kell 1.30 p.l.

Leeriõpetus algab pühapäeval, 8. jaanuaril 1984 pärast jumalateenistust. Leeriõpilasi palutakse registreerida koguduse õpetajale.

Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSE ajal.

Leerieelsed iga kella 11-kümnese JUMALATEENSTUSE ajal.

Piiblitunnid tund aega iga enne kella 4-jast JUMALATEENISTUST.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE"

raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 18. dets. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL täiskasvanuile. Kell 11.00 homm. 4. ADVENTPÜHA- JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, vokaalduett — Anne ja Leena. Kell 5.00 õhtul PÜHAPÄEVAKOOLI JÕULUPUU. Laste ettekanded, noortekoor Ch. Kipperi juhatusel, sõnavõtt Varje Raidilt, kinkepakid.

Laupäeval, 24. dets. kell 5.00 õ. JÕULULAUPÄEVA JUMALATEENISTUS KÜÜNLAVALGUSEL, kõneleb K. Raid, noortekoor Ch. Kipperi juhatusel, V. Puu — viiul.

Pühapäeval, 25. dets. kell 11.00 homm. JÕULUJUMALATEENISTUS, külalised, segakoor Ch. Kipperi juhatusel. Kell 6.00 õ. JÕULULAULUDE-ÕHTU KÜÜNLAVALGUSEL, koorid, solistid.

EELK PEE

817 Mt. Plea
Ont.
Praost Andres
Tel. kir
Õpetaja
Tel. ko
kiriku
Organist

Pühapäeval,
tulemispüha J
kell 11 hom
Valge. Järgn
lupuu laste ja
tega, juhatab
vana. Kohv.

JÕULUJUMAL

Laup., 24. de
12 p., esinevad
leerieelsed noo
hatusel; 2. tee
laulab kogudus
tus"; 3. teenist
list Estra Väli
MINO.

Pühap., 25.
JUMALATEEN
mikul.

VANA-AASTA
TEENISTUS 3
armulaud, solis

25. dets. ja
ingliskeelsed
pühapäevakool

Ingliskeelsed
TUSED igal pü
Pühapäevakool
JUMALATEEN
aegselt.

Piiblitunnid
10.00.

KOGUDUSE
tud teisipäeviti
viti 12—3 p.l.

ÕPETAJA
mapäeviti 9.30–
8 õhtul kiriku

TORONTO EE
KO
R R 5, Ora
Praos
Tel. 1

Pühapäeval
JÕULUÕHTU-
Peetri kiriku
praost E. Lep
sena Toronto
Tammearu juh
duse koor G.
lukinkide laual
sitöid. Kohvila

JÕULUJUMA
takse jõululau
Peetri kirikus
Lepik. Laulab
G. Raagi juh
Järvalt. Orelil
lehed.

UUSAASTA
TUS toimub
kell 2 p.l. Pe
ja jutlustab p
lab koguduse
juhatusel. Lau

TORO
VABA
562 Jones A
Jutlusta
20 Tho
Toronto,
Tel

Kolmap., 14
piibli-palvetun
suse aja teine

Laup., 17. d
kondlik jõulu-õ
su. Kohvilaud
maalt. Kõik k
Pühap., 18.
JUMALATEEN
vad V. Ojaste
lab naisansam
Kolmap., 21
piibli-palvetun
suse aja teine
Laup., 24. d
õhtu JUMALA
vad H. Sepp j
ettekandeid.
Pühap., 25.
JÕULU-JUMA
nivad A. Eha
Laualb naisar

OTTAWA E
USU PAU
Õpetaja
Kirik: King
tänav

JÕULU-JUM
pühap., 18. de
jõulu-koosviibi

EELK PEETRI KOGUDUS

317 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 18. dets. 4. Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul. Solist Evi Valge. Järgneb koguduse jõulupuu laste ja noorte ettekannetega, juhatab Margit Viia. Jõuluvana. Kohv.

JÕULUJUMALATEENISTUSED

Laup., 24. dets.: 1. teenistus kell 12 p., esinevad pühapäevakooli ja leerieelsed noored Margit Viia juhatusel; 2. teenistus kell 4 p.l. — laulab koguduse noortekoor „Lootus"; 3. teenistus kell 6 p.l. — solist Estra Väli ja CANTATE DOMINO.

Pühap., 25. dets. JÕULUPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

VANA-AASTAÕHTU JUMALATEENISTUS 31. dets. kell 6 p.l., armulaud, solist Helmi Betlem.

25. dets. ja 1. jaan. jäävad ära ingliskeelsed jumalateenistused, pühapäevakool ja piiblitunnid.

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval 9.30 homm. Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSEGA samaaegselt.

Piiblitunnid igal pühapäeval kell 10.00.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval 18. dets. kell 4 p.l. JÕULUÕHTU- KOOSVIIBIMINE Peetri kiriku saalis. Kavas palvus praost E. Lepikult. Laulab külalisena Toronto Pensionäride koor P. Tammearu juhatusel ja oma koguduse koor G. Raagi juhatusel. Jõulukinkide laual müügil kauneid käsitöid. Kohvilaud.

JÕULUJUMALATEENISTUS peetakse jõululaupäeval kell 2 p.l. Peetri kirikus. Teenib praost E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Solist Linda Järvalt. Orelil dr. R. Toi. Laululehed.

UUSAASTA- JUMALATEENISTUS toimub pühapäeval, 1. jaan. kell 2 p.l. Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 14. dets. kell 7.30 õ. piibli-palvetund ainel: Suure viletsuse aja teine pool.

Laup., 17. dets. kell 3 p.l. perekondlik jõulu-õhtu. Päevakohane sisu. Kohvilaud, valguspildid kodumaalt. Kõik kutsutud!

Pühap., 18. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kus teenivad V. Ojaste ja E. Saraoja. Laulab naisansambel.

Kolmap., 21. dets. kell 7.30 õ. piibli-palvetund ainel: Suure viletsuse aja teine pool.

Laup., 24. dets, kell 4. p.l. jõuluõhtu JUMALATEENISTUS. Teenivad H. Sepp ja E. Saraoja. Laululettekandeid.

Pühap., 25. dets. kell 11 homm. JÕULU-JUMALATEENISTUS. Teenivad A. Ehasoo ja E. Saraoja. Laualb naisansambel.

OTTAWA EESTI EV.- LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS

Õpetaja O. Gnadenteich
Kirik: King Edwardi ja Vilibrodi tänavate nurgal

JÕULU-JUMALATEENISTUS on pühap., 18. dets. kell 4 p.l. Järgneb jõulu-koosviibimine.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

Jõuluõhtu JUMALATEENISTUS on 24. dets. kell 4 p.l.

Vana-aasta JUMALATEENISTUS armulauaga on 31. dets. kell 4 p.l.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

ESIMENE EESTI EV. LUTH. KOGUDUS HAMILTONIS

Kirik: 18 Victoria Ave. S.
Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik,
3 Mapleside Ave. Hamilton Ont.
L8P 3Y4, tel. 527-0410.

Pühapäeval, 18. dets. kell 10.00 INGLISKEELNE Advent-teenistus.

Samal päeval kell 19.30. ADVENT-KONTSERT. Orelil NORMAN I. REINTAMM. Sissepääsuks korjandus.

JÕULULAUPÄEVAL 24. detsembril kaks jõuluteenistust:

Kell 13.00 jõuluteenistus KITCHENER-WATERLOOS, St. John'i kirikus, 22 Willow St. Waterloo. Teenib diak. kand K. Kimmel, orelil I. Conrad. Laululehed.

Samal päeval kell 17.15 JÕULUÕHTU LITURGILINE JÕULUTEENISTUS HAMILTONIS, Grace Lutheran kirikus, Main St. W, and Cline, Hamilton. Jutlustab piiskop K. Raudsepp, liturgias koguduse õpetaja. Esineb H.E.S. Segakoor ja segakvartett Eerik Purje juhatusel. Viiulil Marja-Leena Roos, orelil E. Rammo. Laululehed.

Vana-aasta jumalateenistus armulauaga reedel, 30. dets. kell 18.30 Hamiltonis. Teenib koguduse õpetaja. Solist Johannes Kruusel, orelil Norman I. Reintamm. Laululehed.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 18. detsembril kell 3 p. l. JÕULUSÕNUM LAULUS JA MUUSIKAS. Osalevad pühapäevakooli lapsed, ansamblid ja koor Ülo Lindströmi juhatusel. Lühikõne. Pärast jumalateenistust koosviibimine kohvilauas ja jõulukava koguduse ingliskeelse töö korraldusel.

Laupäeval, 24. detsembril kell 4 p.l. JÕULUÕHTUJUMALATEENISTUS. Jõuluevangeelium ja jõululaulud.

Kõneleb Allan Laur. Laulavad Leesmendi noored.

Pühapäeval, 25. detsembril kell 3 p.l. JÕULUJUMALATEENISTUS Kõneleb Allan Laur. Solist Vilma Krabi.

Laupäeval, 31. detsembril kell 7.30 õhtul. VANA-AASTAÕHTU EMMANUELIS. Koosviibimine kohvilauas. Kavas tunnistused, lauluettekandeid, valguspildid ja jutlus.

Kallist
LILIA LILLEORG'u
mälestavad kurbuses
LYDIA ja LEMBIT KOLK

Kallist
LILIA LILLEORG'u
mälestavad leinas
NORA ja TOIVO KÕHELIK
AINO ja OLEV JÕGEDA
perekonnaga

Avaldame kaastunnet
IDA URBALU
tütrele abikaasaga ja tütrelastele perekondadega
ema ja vanaema surma puhul
THERESE ja VALENTIN TIISRE
TAMARA NORHEIM

Kahte täitsamat meest
ALEKS KELEMIT'i
1900—1983
ja
ENDEL KÕKSI
1912—1983
mälestab
EDUARD KRANTS

Avaldame kaastunnet Silvi Lahele tema ema
OLGA SÕRMUS'e
surma puhul
EEDI
KOIDO
MAIU
AMANDA
TIIU
NIKI

UURIJA ANALÜÜTIK

Ameerika raadiojaam RFE/RL Inc., Münchenis, otsib Eestisse puutuvat küsimuste UURIJAT ANALÜÜTIKUT. Ülesanne eeldab kursis olemist eluavaldustega nii Eesti NSV's kui emigratsioonis, võimet kiiresti koostada ja kirjutada kokkuvõtlikke analüüse ja kommentaare sündmuste ja arengu kohta, tihedas koostöös raadiojaama eestikeelsete saadete toimetusega. Kandidaatidel peaks olema kõrgem haridus ehk muul teel omandatud samaväärsed kogemused, üldised teadmised Nõukogude Liitu puutuvates küsimustes ning põhjalikud teadmised Eesti asjus, võimalikult tõendatult avaldatud publikatsioonides. Eesti ja inglise keele valdamine on vajalik, vene keele oskus soovitav. Palk mitte vähem kui DM 50.765 aastas, millele lisandub prii korter ja teised hüvised. Kandidaatidel palutakse saata lühike elulookirjeldus aadressil:

Personnel Office
Radio Free Europe/Radio Liberty
1201 Connecticut Avenue, N.W.
Washington, D.C. 20036

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

„Kartus on langus, langus on kaotus"

Pühapäeval peeti Hamiltonis surnutepüha-jumalateenistust, kus külalisena jutlustas Ameerikast Lakewoodi koguduse õpetaja praost R. Reinaru. Peale teenistust toimus kiriklas Vabadusvõitluse nädala tähistamise aktus H. E. Võitlejate Ühingu ning H. E. Pensionäride Klubi ühisüritusena. Osavõtt oli rahuldav. Tähtpäeva suuremaks organiseerijaks ja korraldajaks oli H.E.V.Ü. liige Adar Voode. Aktuse teadustajaks oli kena, rahvarõivas Linda Ploom.

Avasõnas esimees A. Jurs selgitas Vabadussõja algust ning mainis, et vabadusvõitlus kestab seni kuni kodumaa on jälle vaba. Liputervituse kestel tõi E. Lindaja ühingu lipu sisse ning skaut Andres Tamm süütas sini-must-valged küünlad, luges „Aga ükskord algab aega! . . ." Sellele järgnes ühislauluna Vabadussõja hümni kolmas salm, Eva Rammo klaverisaatel. H.E.V.Ü. esimees mainis, et sellel mälestuspäeval avaldame oma tänu ja lugupidamist Vabadussõja veteranidele, kellest meile veel jäänud Karl Ranna, A. Sumberg ja Maria Pulst. Ainukesele kohalolijale, K. Rannale kinnitas rahvarõivas neiu Tiia Ploom lille rinda.

Lühike palvus oli praost Reinarult. A. Tamm luges katkendi Kalevipojast — „Assamalla lahing", E. Rammo esitas klaverisoolod — Schumanni „Unistus" ja J. S. Bachi „Preluudium".

Aktusekõnelejaks oli Ivar Rammo, alustades H. Visnapuu sõnadega „Uss kinni on oma urus ja mätas on kinni murus, — nii kinni mu mõte kodumaas!" Sama kinni on meiegi mõtted täna kodumaas, tähistades Eesti Vabadussõja algust 65 aastat tagasi. Relvaga läksid eesti noored ja vanad vastu suurtele impeeriumi vägedele ja tulid välja võitjatena, võideti meie rahvale iseseisvus, vabadus ja rahu Eesti Vabariigile.

Õnneaja purustas II maailmasõda, mille lõpul võidukad liitlased ulatasid üksteisele käed Saksamaa südames. Lääneliitlased ja N. Liit kohtusid võitjatena põlise Euroopa südames! Ka siis saavutati rahu, kuid Ida-Euroopa rahvad ja riigid olid ohvriks toodud. Jääb julmaks tõigaks ajaloos, et ainsa tegeliku võitjana II maailmasõjast naasis N. Liit läneliitlaste abil ja toetusel. Meie kodumaa ja kogu Ida-Euroopa anastajast on viimase 40 aasta jooksul kujunenud militaristlik suurvõim, mis ähvardab nüüd tervet maailma. Paralleelselt relvade ja sõja ähvardustega kostab pidevalt edasi hirmutus-kampaania, õõnestustöö, tööstuslik ja poliitiline salaluure, salajaste tehingute loomine lihtsameelsete hingede mõjutamiseks. Leviva tõvena on N. Liidu võimupiirkond laienenud ja enda lõõga haaranud riike ja rahvaid igal mandril. Maailm sisiseb vastuoludest, relvastust suurendatakse enneolematuis proportsioonides, tappev tulevahetus kohapealsete vastaste vahel on igapäevane nähe paljudes kohtades. Vaieldamatult ripub inimkonna kohal enneolematu oht, isegi lõpliku hävingu võimalus aatomisõja kujul.

Rahu on muutunud sõnaks, mis on paljudel suus. Rahust unistatakse, rahu nõutakse plakateid kandes ja tänaval mässates. Rahu on võetud loosungiks rahurikkujatele. Rahu on aga meile tegelikult võimaldanud vabade rahvaste mehed ja naised, kes on aastast-aastasse, ööd-päevad valvet pidanud rahu eest, et silmapilkselt reageerida vajaduse korral. Rahu on meile tegelikult võimaldanud vabade maade mehed valveolukorras piirialadel N. Liidu ja tema käsilaste vastu. Neid, meid kaitsvaid vägesid, neid mehi ja naisi tervitame täna, neile süütame küünalde leegi, neile ulatame käe!

Pingeline ja pingutav võitlus kahe põhiliselt vastukäiva ideoloogilise ja poliitilise süsteemi vahel on nüüd n.n. „külma sõja" raamistikus kestnud aastakümneid. Vabade inimeste eluviis, tõekspidamised ja põhilised õigused on rünnaku all. Otsustavad lahingud seisavad meil ees. Nii kaua kui meis endis, meie tänapäeva ja tuleviku põlvkondades võrsub tahe jääda vabaks, võrsub armastus vabaduse ja nõue õigluse järele — nii kaua jääme meie peale!

Rahust unistame meiegi. Teame aga, et anudes ei saavutata rahu. Seni kuni vabade rahvaste hulgast võrsub küllaldasel arvul mehi ja naisi, kes kui vaja, ka relvaga käes on valmis kaitsma vabadust ja põhilisi inimõigusi, nii kaua jääme meie peale! Kartus on langus, langus on kaotus. Tõelist kangust õnnistab paotus!

Seni kuni vabad inimesed on nõus ka ohvreid tuues vastu astuma ükskõik millisele ähvardusele või rünnakule, nii kaua on meil võimalus võita lõplik lahing vabaduse eest, nii nagu ohvreid tuues tegid seda eesti noored ja vanad meie eest Eesti Vabadussõjas 65 aastat tagasi", lõpetas kõneleja oma väga huvitava kõne, mida ka kauakestva aplausiga tänati.

Isamaalik aktus lõppes Eesti hümniga. Siirduti alla kohvilauda, mille olid H. E. Pensionäride Klubi daamid valmistanud. Tänusõnad kõikidele tegelastele ütles H. Eesti Seltsi esinaine Merike Koger, tänades samuti kõiki perenaisi kaasa toodud maitsvate kookide eest.

Henn Rebane uuesti esimeheks

Kesk-Florida eestlaste tegevusest

Kesk-Florida Eesti Seltsi peakoosolek peeti 6. novembril St. Petersburgis. Koosolekut juhatas Evald Pohl, protokollis Hilja Pohl. Koosoleku avas palvusega õpetaja Juhan Suurkivi. Mälestati ka möödunud aastal surma läbi lahkunud liikmeid, keda oli kuus.

Möödunud aasta oli seltsil tegevusrohke, nii sise- kui ka välistegevuse poolest. Suurematest üritustest väärib äramärkimist EV aastapäeva tähistamine, mis tõi kokku arvukalt kaasmaalasi ligidalt ja kaugelt, siis veel osavõtud St. Petersburgi rahvuste näitusest ja ikestatud rahvaste meeleavalдusest.

Eeloleva aasta eelarve võeti vastu $3500 suuruses. Tegevuskava on üldjoontes nagu eelmisel aastalgi.

Esimeseks ürituseks on jõulukoosviibimine 16. detsembril nagu sellest on ajalehes varemalt teatatud.

Seltsi juhatus valiti tagasi endises koosseisus; esimees Henn Rebane, liikmed — Heinrich Koop, Martin Laas, Hilja Pohl ja Evald Pohl. Kandidaatideks on Tamara Uusvell ja Ludvig Vahter. Revisjonikomisjoni koosseisus Siina Kiipsaar, Selma Sarapuu ja Ilmar Uusvell. St. Petersburgi rahvuste ühingus on K. F. E. seltsist Norma Rebane juhatuseliikmena ja esindajaiks Maie Rebane, Silvia Kirsipuu ja Ludvig Vahter.

Selle rahvusteühingu liikmeiks on üle neljakümne erinevast rahvusest grupi.

Rahvusteühingu korraldusel igal aastal peetav rahvustenäitus on kohalikuks suursündmuseks, mille külastajate arv ulatub kümnetesse tuhandetesse.

Järgmine näitus toimub 24.—26. veebruaril 1984.; ka eesti seltsil on kavas sellest osavõtt näitusega, esinemisega ja müügikioskiga.

Jõuluteenistus peetakse jõululaupäeval 24. dets. kl. 2 pl. Trinitikirikus, 401 5-th Str. No., St Petersburg.

SPORT

Saaremaa spordielust

Saaremaa on ümbritsetud merega ja sellega piiramatud võimalused purjespordiks, kuid veel hiljuti oli selline situatsioon valitsenud Saaremaal, et kuigi poisid elasid mere ääres, aga merega enda elu ei tahtnud siduda; kaua kogenud meremeeste ponnistused järelpõlve koolitamiseks ei andnud tagajärgi.

Kui mõned aastad tagasi maapealsele elule pidama jäänud Kaarel Niine hakkas noorte merehuvilistega tegelema, siis tuli nullist alustada, vastuseis oli jäik, edusse ei usutud, vaid mõni üksik poiss tuli kaasa ja alustas harjutamist.

PURJESPORT

Juba 1935. aastal ehitati Saaremaale oma jahtklubi. Ka nüüdki jätkatakse toonast hakatust, nüüd on klubi nimi Saaremaa Merespordiselts. Vana jahtklubi on kitsaks kuivanud, nüüd tehakse Nasvale uut avaramat ja töökohasemat. (Enamik purjepoisse elavat Kingissepas, kust Nasvale on 7 km). Ühes osas on paatide varjualune ja hoiuruum, teises järgus tuleb ehitamisele saun, kus merelt tulnud läbimärjad purjetajad saaksid end pesta ja soojalt ümber riietuda. Kavas on teha kompleksne veespordiklubi, mitte ainult purjetajaile, vaid ka aerutajaile, akvalangistidele jt.

Praegu teeb muret purjetajate riietus — korralikku veekindlat materjali on keeruline hankida, kombineeritakse muuga, kaob kodudest lauavakstu, päästeparved peavad kummikiled loovutama.

Saaremaa Merespordiseltsis on praegu üle 90 poisi, kes jagunevad kolme gruppi, neist ühes on algajad, kaheksa-aastased; nooremaid ei võeta. Teises rühmas on edasijõudnud, kolmanda moodustavad kaugpurjetajad, keda on kõige vähem. Praegu on nõudmine, et avamerevõistlustel peab igas meeskonnas olema üks noor, et vanu asendada. Möödunud suvel tehti kaugpurjetajaile kursus — esimese klassi roolimeeste paberid said 9 poissi, need kel vähemalt tuhat meremiili purjetatud. Noori treenivad Fred Keert ja Mati Saarlaid.

Fred Keert oli varem purjesportlane, „Lendava hollandlase" soodimees; ta hakkas 13-aastaselt regulaarselt purjetama. Abiellus saare neiuga, tuli Saaremaale elama ja hakkas oma kogemusi noortele jagama.

Suvel treenitakse hommikust õhtuni. Käiakse Nasval. Talvel on harjutused viis korda nädalas, ujutakse, jookstakse, tõstetakse kangi, pluss üks päev teooriat. Kuigi mõned on ajajooksul välja langenud, jätkavad teised, kellele Saaremaa asutused varuvad paremaid võimalusi.

KURESSAARE SPORDIHOONE EHITAMINE

Aastail 1952—1976 juhatas Saaremaa spordielu Erich Trummer. Treenis võrkpallureid nii, et need said medaleid Eesti võistlustel. Juhtis Saaremaa sporti kehakultuuri- ja spordikomitees. Siis lõpetas ta spordiala ja valis teise elukutse. Aga hakkas töö kõrvalt sportimist asutusse sobitama. Kuressaares hakati spordiplatsi tegema, mille asukohaks valiti prügimägi. Hakati pihta, puhastati plats, veeti 60 koormat mulda, tasandati ja tehti võrkpalli mänguväljakud. Aga siis hakkas mõtlema, et ka külmal ajal oleks meestel kasulik sportida. Möödunud aasta sügiseks mõte teostus. Ehitati spordihoone.

Puust lobudik oli ees, kui möödunud aasta aprillis alustati. Palju vaeva oli vee küsimuse lahendamisega, oli kombineerimist enne kui kaev saadi. Kolme mehega ehitati Spordihoone, mis pole mingi luksushoone, vaid tavaline hoone, milles lauatennise, koroona ja tõstmise ruumid. Otsatubadesse kohandati saun. Ainult pole leitud meest, kes hoolitseks ahjukütmise eest. Õhtuti tulevat sinna autojuhid, koolipoisid ja tugevamad mehed tõstmist harjutama.

(Järgneb)

Üheks osaks E. Etnograafilise Ringi rahvakunsti õhtul olid T. E. Keskkooli õpilaste rahvatantsud. Pildil Pia Metsala ja Peter Roose tantsuhoos.
Foto: Vaba Eestlane

Graig Potsep — edukas eesti ujuja

Novembri teisel poolel toimusid Brantfordis (Ont.) suuremad ujumisvõistlused kuni 870 võistlejaga; osa neist olid Ameerika Ühendriikidest. Võistlused toimusid 25 m ujulas.

Kuni 10-aastaste klassis võistles eestlane Craig Potsep, kes saavutas teised kohad 100 liblikujumises ajaga 1.18,12 ja 200 m vabaujumises — 2.29,64, jäi kolmandaks 50 m vabaujumises — 31,54, 50 m liblikujumises — 35,66, 100 m vabaujumises — 1.09,94 ja 200 m kompleksujumises — 2.51,74, jäi neljandaks 100 m seliliujumises — 1.21,50 ja viiendaks 200 m seliliujumises — 2.51,40.

13—14-aastaste klassis Ken Ahlberg saavutas kolmanda koha 200 m kompleksujumises ajaga 2.22,04, jäi neljandaks 200 m liblikujumises — 2.29,00, kuuendaks 100 m vabaujumises — 58,59 ja 100 m liblikujumises — 1.05,23, 50 m vabaujumises — 26,92 ja seitsmendaks 400 m vabaujumises — 4.27,80. 14- aastane Valia Reinsalu tuli kuuendaks 100 m seliliujumises ajaga 1.13,20.

17-aastane Cindy Õunapuu tuli teiseks 200 m rinnuliujumises ajaga 2.38,40.

Kokku saavutasid eestlased 2 hõbe- ja 5 pronksmedalit. Eestlastest võistlesid veel Marie Lember, Kia Puhm ja Robert Reiman.

Tiina Lillak üheksas parim naissportlane 1938

Tiina Lillak on üheksas parim naissportlane maailmas aastal 1983. Sellise tulemuse andis rahvusvahelise spordiajakirjanike ühingu (ISK) liikmete vahel toimepandud hääletus.

Toimetusele saadetud kirjandus

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 183 — 1983. Sisus: F. Ise luuletus „Aja rännak", F. Ise, Baltimore Eesti Seltsi esimehe kiri Baltimore eestlastele, H. Oja „Laps ja laul", M. L. „Kuhu küll kadusid kevad ja suvi . . . millal see hall meie juustesse tuli", H. Visnapuu „Sügisring", J. P. „Kodumaalt lahkumise mälestuspäev EELK Baltimore Koguduses", LGM Polikarpuse kunstinäitus B.E. Majas", „Eesti raadiosaated Towsoni ülikooli raadios WCVT-FM 89.7" ja „Kümnes raadiosaade", palju eelinformatsiooni algavale sügisesele tegevushooajale, mis näitab Baltimore eesti ühiskonna erakordset aktiivsust.

Müügil VABA EESTLASE talituses:

REHVITUD PURJEDEGA II

Sündmusi ja jutustusi mereelust

Eesti Kaubalaevastiku Juhtkonna Koondise, Torontos väljaandel, 302 lk.

HIND $8.— pluss saatekulu Kanadasse $1.—, mujale $2.—

IN MEMORIAM MIHKEL LÜDIG

Valik Mihkel Lüdigu loomingust

Ettekantud 100-aastase sünni mälestamise kontserdil 9. novembril 1980 Torontos

I küljel: AVAMÄNG — FANTAASIA, LINDA LAUL, IGATSUS, BALLAAD.

II küljel: JAANIÖÖ — sümfooniline poeem, PÕLISMETSA JÄRV, KITS ja HUNT, LAPSEPÕLVES, LAEVNIK, ÜKS PISAR VEEREB, KOIT.

Kaastegevad sümfooniaorkester, noortekoor „Lootus", T. E. Meeskoor, T. E. Segakoor, solistid Õnne Laikve, Irene Loosberg ja tehellist Winona Zelenka. Juhataja P. P. Lüdig.

HIND $13.50 pluss saatekulu

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja Eesti Abistamiskomitee äris, 958 Broadview Ave., Toronto

MÜÜGIL

ARVI TINITSA koostatud

Lennuväe abiteenistuslaste sõjasõitu II maailmasõja lõpupoolel kirjeldav suurteos

Välgumärgi kasvandikud

560 lk pluss 80 lk fotosid ja dokumente

Hind $47.00 pluss $1.50 saatekulu Kanadas $3.00 teistele maadele

Saadaval Vaba Eestlase talituses

EKK Kultuurifondi auhinnaga kroonitud

IVAR IVASK'i poeem

VERANDARAAMAT

Luuletaja kabeksas luuleraamat on pühendatud oma surnud vanemaile „kelle vahmust ja vaimustusest sündisid veranda ja verandaraamatu autor".

Hind $7.00 pluss 50 centi postikulu

Müügil VABA EESTLASE talituses

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

— Kõik aina oli hiljuti või toona
või väga ammu . . . ainult
muinasloona
kui kostaks pärisoleviku tõelust:
on iga hetk täis mineviku
õelust! —

A. RÄVÄLA

1.

Königsbergis, pärast Teist maailmasõda põliseks vene linnaks kuulutatud praeguses Kaliningradis, seisid suures kasarmuhoovis noored sundajateenijad ja trampisid külma pärast jalgu, sest õhtu oli tuisune ja tuul vinge. Juba üle tunni aja olid sõdurid transporti oodanud kogu varustusega ja täies rakmes. Neid oli korduvalt kontrollitud, ikka uuesti ja uuesti üle loetud. Poisid ei taibanud, miks nad siin tuisu käes pidid lõdisema, sest kasarmuhoonest poleks neil mitte kuidagi viisi kergem olnud kuhugi kaduda.

Tellistest üleslaotud koredale, aga kõrgele müürile oli tuisanud valgeid laike, kuna müüripealses risus-räsus okastraattõkkes lumi oli moodustanud abstraktseid kujundigruppe. Üksainus suur pappel sirutas oma raagus oksi üle müüri — vabadusse. Elektrilampide torujates valgusvihkudes tantsisid pisikesed, teravad lumekübemed . .

Noored sõdurid, kaheksateist kuni kakskümmend aastat vanad, nihelesid, hõõrusid külmetavaid käsi vastamisi, aga olid vait, sest ärevus ja pinge olid neilt jutuhimu ära võtnud. Igaüks taipas, et selles, mis neid ees ootab saab vaevalt midagi head olla. Nende silmad jälgisid paljaid, tuules õõtsuvaid paplioksi ja valgusvihus tantsivaid lumekübemeid; aga südameis oli üksainus soov: „Ära siit!" — ära siit, kõige parem kui koju oma rahva juurde.

Need noorukid Nõukogude Liidu igast nurgast olid siia suurde kasarmulinna, endisesse preisi linna, kokku kamandatud kaheksakolmeks aastaks. Nad ei sobinud hästi omavahel — ei uzbekid baltlastega ega armeenlased Kesk-Aasia kirgliside gа. Kõiki neid kauk-aasia, keskaasia, sürjani ja läti noormehi kokku kittima oli pandud mass venelasi, keda keegi ei sallinud ja kes mitte kellegagi ei sobinud nende eneste sobitamispüüdeist hoolimata. Sundaeg nõukogude armees tuli aga ära teenida, selles asjas ei tuntud mingit hinnaalandust ega ajalühendust. Mõned arvasid, et leidub nii lollegi venelasi, kes uhkust tunnevad sellest — olla üks viiest miljonist kirsasäärikukandjast, nii nagu raadio rääkis ja ajalehed kirjutasid.

Sõduritele oli teatatud, et nad suunduvad Afganistani sotsialismi võite ja saavutusi kaitsma, mis tegelikult tähendavat: suurele paraadile Kabulis, et demonstreerida maailmale sotsialismi võidu sügavust. Vähegi arukamad poisid teadsid, mida sellest arvata: nõukogude karu sõbralikud kaisutused olid sama selged eestlastele ja lätlastele kui grusiinlastele või kirgiisidele.

Lõppeks hakkasid autod saabuma. Soldatid korjati maapealsest tuisust lahtise veomasinapealsesse tuisku ja laaditi taas maa peale sõjaväe-aerodroomil. Sealseski tuisus ei osatud nendega paremat peale hakata, kui loeti uuesti mitu korda üle. Alles siis viidi nad purupüsti täiskiilutud lennujaama halli või ooteruumi . . .

Et raskest taagist üürikesekski vabaneda heitsid poisid oma seljakotid hunnikusse. Aga juba kärkisid ühe- ja kahepaelamehed kõigile kotid selga tagasi. Kehtis erilise valmisoleku kord. Küllap seesama tegigi kõigi „Kabuli paraadile" sõitjate näod morniks ja väsinuks . . .

Lennuvälja-poolseist ustest vooris vahetpidamata mingeid kolonne välja — „Maa"-poolsest uksest saabus aga pidevalt uusi ja uusi autodelt mahalaetud meesterühmi. Suures ruumis ei hõrenenud meestemassid karvajagugi . . .

Ahti püüdis ühes ruuminurgas mingisugustki ülevaadet saada selle porihalli massi voogamisest. Tema meelest oli neid titakesteks peetud jutuga, et neid Kabulisse paraadile saadetakse. Siiski oli kogu inimsumm selles hallis vastik. Ta oli nii üksi, et tundis haledushoogu peale kippuvat; aga ta püüdis selle maha suruda ja see õnnestus. Ta ei olnud veel kunagi tundnud nii suurt igatsust kas või ühegi eestikeelse sõna järele, kui praegu. Ta oli ainukene eestlane oma üksuses.

Õhk oli täis tõkatiga määritud säärikute ja vene sinelite lõhna. Lõhna? . . . see oli väga peenike sõna vene soldati spetsiifilise haisu kohta. Aga ju ta isegi sedasamuti lehkas.

Iga hinna eest rühma kooshoidmiseks olid rakendatud kõik võimalikud vahendid, olgugi, et kellegi mõttessegi ei tulnud siit jalga lasta. Ahtit vaevas siiski nii tugev suitsuhimu, et ta tasapisi ukse poole hiilis. Uksel aga komistas üks sisenev sõdur vastu Ahtit nii kõvasti, et see eesti keeles käratas: „Vahi, kurat, silmadega, mitte koibadega!"

„Tere veli!" pahvatas komistaja rõõmsal häälel. „Vabanda, kui nügisin! Minu nimi on Peep."

Värsked tuttavad väljusid sinises neoonvalguses aina edasi lõõtsuvasse tuisku. Aga kumbki neist ei märganud enam, et see ümbrus oli nii kõle ja kalk. Maakeelne jutt andis mõlemale sooja. Nad läitsid, tikutuld peopesadega tuule eest kaitstes, sigaretid. Peagi oli selge, et „reisitakse" samas lennukis.

„Katsume sattuda kõrvuti istmel!" pani Peep ette. „Kelle rühm enne siseneb, see paneb koha oma kõrvale kinni!"

Leping tehtud ja sigaretid tõmmatud, läksid nad tagasi ooteruumi.

Lennuteedelt tõusid üksteise järel raskes lastis lennukid ja valjuhäldajaist anti hästikuuldavaid, kuid halvasti arusaadavaid, kärisevaid ja mürisevaid venekeelseid käsklusi. Peep müksas Ahti käsivart: „Pean oma üksuse juurde minema, see lollakas starshinaa vehib seal juba rusikatega. Hoia silmad lahti, kui meie minekukord tuleb!"

Aga Ahti ei saanud enam mõtlemisaega, juba käsutati ta rühm lennuväljapoolse ukse alla. Ta püüdis oma kohta hoida viimases nelikus. Ta pööras pead, et näha, kes on rivistatud nende järel ja märkas Peebu laianaerust nägu: see oli elava loomuga poiss ja naer tuli ta ilmesse kergesti. Ahti noogutas ja juba mindigi läbi uste taas tuisu kätte. Kostsid veel röögatused „bõstreje, davai, davai!" ja siis kuulis veel ainult mootorimürinat ning tuulehulinat. Lage väli astuti kiirsammul jalgsi üle, ei olnud mingeid sõidukeid meeste lennukitreppi viimiseks: vene soldatil peavad olema head jalad ja tugevad tallad. Aga trepil kontrolliti kõik jälle uuesti üle nimede järgi — väeosa, rühm, isiklik number . . . kõik ükshaaval.

Kergendatult naeratas Ahti alles siis, kui Peep tema kõrvale istus: „Hea, et siin oled! Mul on sihuke tunne, et siin tehakse järjekordselt paksu vene paska ja head pole tulemas midagil!"

„See värk haiseb täiesti sõja järele", ütles Peep oma rihma tooli külge kinnitades.

Nad püüdsid meenutada kõike, mis neile Afganistanist teada oli — ja palju seda ei olnud: maa kusagil Liidu lõunapiiril, Pakistani ja Iraani vahel, vist ka Indiani ja Hiinani ulatuva piiriga, rahvas islami usku — kui palju teda seal on, ei tea, aga küllap oma 10—15 miljonit ikka. Politrukid vist ei teadnud suurt midagi, meestele küll ei räägitud. Aga mida need paraadile minejad tarvitsesidki teada?

„Mis riigikord seal võib olla, võta kinni? Aga kommunistid vist on ikka, milleks siis muidu see meie paraad?" Sõidu pärispõhjust niisuguse arutlemisega ikkagi kätte ei saadud. Informatsiooni oli selle jaoks liiga napilt, et mõtlemise teel mingile otsusele jõuda.

Küll aga selgus edasisest vestlusest, et Peep oli juba eelmisel aastal Viljandi keskkooli lõpetanud, vaevalt enne seda väljaviskamisest pääsenud. Teda oli kahtlustatud sini-must-valge lipu heiskamises Viljandi kirikutorni. Teda oli julgeolekus mitu korda üle kuulatud, aga ta jäi oma eituse juurde kindlaks, kuigi ei suutnud ametmeeste kurje kahtlusi kõrvaldada. Sellest siis tuligi, et julgeolekumehed nõudsid koolilt kahtlaselt lõpetajale niisuguse iseloomustuse välja, millega ühtegi ülikooli ei oleks pääsenud.

Järgneb

Elmar Silm 70

ELMAR SILM

Elmar Silm 70! Seda juhtub vaid ükskord iga mehe eluteel — kui on tervist ja õnne. Ja annab põhjust peatuda ja tagasi vaadata, et kuidas see kõik juhtus.

Elmar Silm sündis 24. novembril 1913 Suure-Jaanis, kasvas üles vanaisa karjamõisas Kolga-Jaanis, sai koolihariduse Soosaare algkoolis ja Kolga-Jaanis, täiendas end iseõppimise teel ja tegi abituuriumi Põltsamaa Ühisgümnaasiumis. Katsus siis tööga meiereides, võimeistri kutse suunas. Jätkas samaaegselt edasiõppimist — eesmärgiks Pallase kunstikool. Katsetas lavakujundust juba Kolga-Jaanis, kust meenub õnnestunud lavapilt operetile „Lõbus talupoeg".

Varsti vallutas noort meest unistus saada kaadriohvitseriks. Ta astub vabatahtlikuna Ratsarügementi, kus lõpetab alljuhtide kursuse, minnes reservi hoorema allohvitserina.

Rahutult sukeldub ta taas tsivilisti ellu (1935), kus töötab kroonule süvenduslaeval „Lambta" Emajõe kaevamistöödel Luunjas ja Kärevere.

Kolm aastat hiljem on E. Silm tagasi Ratsarügemendis, lõpetab lahingkooli Tondil — ja nüüd algas sõjamehe karjäär tõsiselt. Kui Eestimaa „ülevõtmise" järele Ratsarügement likvideeritakse ja mehed Eesti Korpuse koosseisu määratakse, keeldub E. Silm paljude kaaslastega kodumaalt lahkumast ja liitub metsade „rohelise armeega". Teeb kaasa Tartu vabastamise lahingud, ruttab Narva ja Tallinna kanti appi. Seal liitub oma salgaga n. ltn. E. Hurti rühmaga vabastamaks meie saari läänes. Sai seal haavata, paranes haiglas, asendas langenud ltn. Hurti rühmaülemana — ja 21. oktoobril 1941 olid meie saared jälle vabad . . .

Aastaga 1942 algab E. Silmale sõjaretk idarinnetel. Sügisel jõuab ta n. ltn. Paul Maitla ja selle grupiga Debitsa-Heidelaagrisse, kus formeeritakse esimene Eesti Leegioni pataljon. Sõjatee viib Ukrainasse, kus pataljon liideti Vikingi diviisiga ja sündis Narva pataljon. Selle esimene lahing Izzumi all peatas venelaste 1943. a. suveoffensiivi. Peale äärateenitud puhkust Tallinnas komandeeriti E. Silm jälle Heidelaagrisse, kus formeeriti Eesti Brigaad. Tegi selles kaasa lahingud Neeveli all. Siis järgnesid veel kursused ja E. Silm ülendati leitnandiks. E. D. 46.-da rügemendi III pataljonis tegi ta kaasa Eestist taandumise — Kuremäelt kuni Neuhammerini. Võttis veel osa Oderi lahingutest, ja siis tuli kapitulatsioon. Vangilaagrist Tshehhis õnnestus põgeneda septembris 1945.

Nõnda lõppes Elmar Silma kui sõjamehe karjäär. Julguse ja teenete eest ta omab hulga medaleid, nende seas RR II ja I.

Järgnesid DP laagrid (Würzburg, Löwenstein), uuesti sõjavangilaager ja lõpuks teenistus Bambergi U.S. vahiüksuses. Viimaks tagasi tsivilistiks, alul Belgias, siis 1950. a. Kanadasse (Kirkland Lake), kus ootamas kulla- ja muud kaevandused. Siis lühipeatus Kitcheneris ja edasi Torontosse, kus leidis 18-ks aastaks töö Chromalox käitises, puhkepalgani minekuni.

Eestlaste ühiskonnas Kanadas on Elmar Silm hästi tuntud kahel rindel: aktiivsel kaasalöömisel organisatsioonides ja kunstnik-dekoraatorina meie üritustel, eriti teatris. Ühiskonda teenides on E. Silm olnud RVN liige (ka juhatuses), E. L. K. esimees, TEVÜ esimees, Eesti Maja juhatusliige, Toronto Eesti Seltsi liige (ka juhatuses), Eesti Kultuurikogu Kanadas asutaja ja laekur, Eesti Kirjanduse Sõbrad liige (ka juhatuses). Eesti Ajalookomisjoni liige ja „Eestlased Kanadas" üks toimetajaid, Eesti Ohvitseridekogu Kanadas asutajaliige ja laekur, j.m.

Kunstnik-dekoraatorina on E. Silm andnud hinnatava panuse laulupäevadel, Eesti Päevadel, j.m. Teatri alal mäletame tema tabavaid lavakujundusi Torontos: „Vargamäe", „Jumalate mõistatus", Päike paistab"„ „Mäng lossis" j.t. Eriti imposantsete lavapiltide loomisega on E. Silm hakkama saanud Seedrioru vabaõhulaval, kus vägevate losside, suurtalude j.m. ehitamiseks ruumi külluses: „Hundimõrsja", „Hamlet", „Nimed marmortahvlil", „Jüriöö", „Mikumärdi", „Nipernaadi teelahkmel".

Oma hubase kodu nelja seina vahel on Elmar Silm tegevuses sõjamälestuste jäädvustajana ja sõjasündmusi käsitlevate fotode kogujana. Ja kui vaim peale tuleb, siis ka maalikunstnikuna. Meie kõikide vagaks sooviks on, et tal jätkuks tervist ja indu oma ajaloolise tööde edasiviimisel.

Juubeli puhul ütleme tänu ja tunnustust väsimatule tegijale — kõige ilusa eest. Surume ühe tõsise eesti mehe kätt, olgu me siis tema kunagised võitluskaaslased kaugetelt sõjatandritelt, tema töökaaslased organisatsioonides, või lihtsalt need lugematud sõbrad, kel õnne olnud osa saada Elmar Silma elutööst.

Kallis Elmar, hoia kere kõva, pea püsti ja vaim värske. Põruta üha edasi, sest juhtud olema õigel teel!

H.P.

Kolm vaimulikku jõulunumbrit

Samaaegselt on Torontos trükist ilmunud kolm vaimulikku eesti ajakirja. Kaks aasta viimased numbrid ja üks detsembrikuu number; jõulunumbreina on nende sisus ka jõuluainelisi artikleid.

USK ja ELU nr. 4 — 1983. 37-ndat aastakäiku lõpetav veerandaastati ilmuvas Eesti Vabakoguduse ajakirjas on avaldatud: S. Arder „Kes annab mulle vett juua Petlemma kaevust?", A. Proos „Läki nüüd Petlemma", T. P. „Jõulutervitus", O. L. „ Ja temale pannakse nimi, Imelik Nõuandja", M. K. „Oma tiivasulgedega katab ta sind", E. M. „Ateism", E. T. „Aja ja igaviku tähendus meie elus", R. Soo „Kas on olemas õnnevalemit", J. L. Beall „Jumala juhtimise sisemine hääl", Ed. Toompuu „Tõsise rõõmu saladus", F. Mangs „Midagi on juhtunud", E. S. „Uuestisünd", vaimulikke jõuluainelisi luuletusi Ira, M. Krimmi, A. L. ja N. Hansari loomingust.

USURÄNDUR nr. 6 — 1983. Eesti Baptistide Maailmaliidu ajakirjas on avaldatud: „Täna, mitte homme", H. Eller „Jõulurõõm kuulub ka sulle", „Õnnistegija on sündinud teile", A. Roos „Taeva sõjavägi", „Seitse kogudust / Kes võidab", A. Kandi „Jumala tempel", E. Sollermann „Juudi ajaloo käsitlus", „Anabaptistid", „Lahkunuid mälestades: Jutlustaja Osvald Õunpuu, Pastor Simon Öberg surnud". „Baptisti Maailmaliidu tegevusest Lõuna-Ameerkas, Birmas, Koreas, Keenias ja mitmel pool maailmas. Vaimulikku luulet Renate Vilbaste, A. Oengo-Juhandi, Anna Haava, Martha, A. Kandi, P. P. Auväärti ja Erika sulest. Lõpuks teateid koguduste elust ja jõulutervitusi.

VALGUS nr. 12 — 1983. Oma 50. juubeliaastakäiku lõpetavas evangeelses kuukirjas on avaldatud: K. Verendeli „Õnnitlus „Valguse" 50. a. juubeliks", A. Laur „Rahuvürst", N. H. „Ta tuli — ta tuleb", H. Ennis „Jeesus on maailma valgus", W. Malgo „Kui Jeesus tuli", N. H. „Jumal paneb tähele", H. Söderholm „Seaduselaegas", „„Ilusa kiriku" ehitamine", Meeta Juurami ja Rein Müüti luuletused.

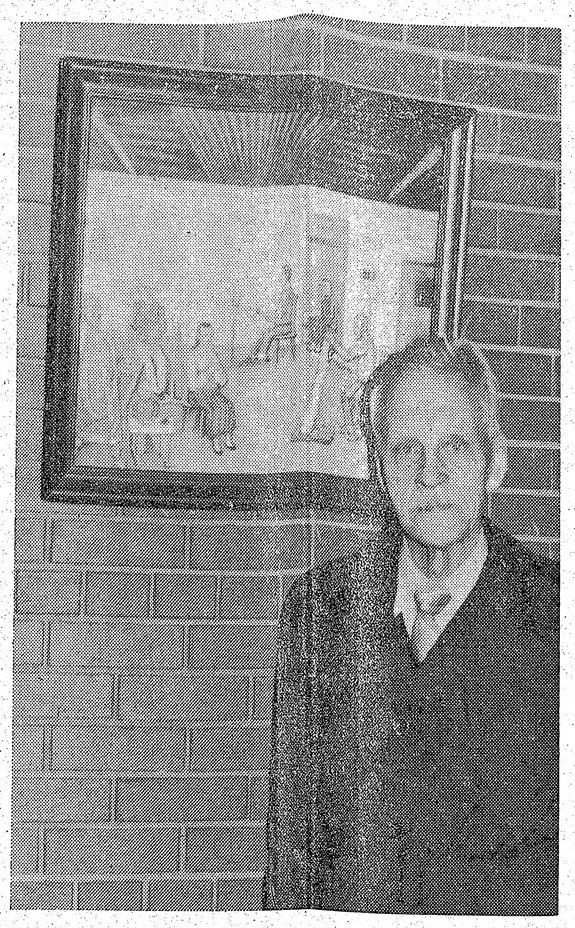

Eesti Etnograafilise Ringi rahvakunsti õhtul oli väljapanek Jaan Oadi etnograafilise ainestikuga maalidest. Pildil 90-aastane kunstnik ühe oma maali ees. Foto: Vaba Eestlane

Kõneleme luterlikust koraalist

Vana-Andrese koguduse korraldusel toimus möödunud pühapäeval kirikusaalis dr. Roman Toi erilaadselt huvitav loeng teemal „Kõneleme luterlikust koraalist", millele referent selgituste järele esitas iseloomustavaid näiteid klaveril.

Dr. R. Toi väitis, et usulise eriharidusega õpetaja selgitab kirikus jumalasõna, lauldav koraal aga on koguduse enda jutlus Jumalale. See on erinev katoliku kirikust juba M. Lutheri ajastust peale, mil seda uut usureformi hakati nimetama protestandi kirikuks. Eksliku sõnadevassimise tõttu pole siin aga tegemist mingi protesteerimisega, vaid ladinakeelne vaste on pro — poolt, test — proovimine, seega proovimise poolt. Tunnistatakse teatud kindlat arusaamist, mille kohaselt protestantlane võib otse, ilma vahemeheta, oma Jumalaga ühendusse astuda. Seda võimaldavad vaikne palve ja koguduse koorilaul.

Vastandina endisele katoliku kirikule toimub see ühendusse astumine emakeeles ja sellise võimaluse loojaiks kirikus on õpetaja ja köster.

Oma ametisse on õpetaja n.ö. „kutsutud ja seatud" ja sama maksab ka organisti kohta.

Organist olgu üks palvelisist ja mitte vaid ainult pillimängija.

Muusikalisel osal on igal jumalateenistusel oma tähtsus. Organistil tuleb hoolitseda, et koraal oleks laulmiseks sobivas kõrguses, ta peab saatjana jälgima koguduse laulu, kusjuures probleemeks on, et salmid pole alati sümmeetrilised, laused lõigatakse väära tõlkimise tõttu fraasina pooleks ja eesti keelele omast rõhku esimesel silbil pole alati korralikult arvestatud. Sealjuures ei tule organistil aga ka mitte vägikaigast vedada kogudusega vanade tavade vältimise pärast.

Vaadeldes kiriku lauluraamatut selgub, et selle I trükk on aastast 1899 ja nii pika aja järele on keel uuenenud ja muutunud.

Lauluraamatu läbivaatamiseks ja redigeerimiseks on praegu vastavad komisjonid tööl nii Kanadas, Saksamaal, Rootsis kui ka Kodu-Eestis, kellega dr. Toi on olnud kontaktis.

Uuendustele on aga ka vastuseisjaid, kes pole rahul „vanade, heade laulude solkimisega".

Mõne aasta pärast on siiski oodata uut ja parandatud lauluraamatute uustrükki.

Ka on erilaadseid vigu viisistamisel, nii on kuulus „Koraaliviisiде raamatu" koostaja Punschel teinud teatavaid teisendusi n.n. „romantilises stiilis" (näitena „Sull, Sull' Jehoova tahan laulda . . .").

„Koguduse laul on hingelaul. See pole võidulaulmise olümpiaad, vaid see peab olema ühine laul," on T. E. Meeskoori juubeliraamatus kirjutanud end. õp. O. Pello.

Dr. R. Toi hüpoteesiks on, et kirikulaul tuleb otse saksa rahva hingest kirikusse ja on seetõttu eestlasile hingelähedasem kui on venelaste kirikulaul, kuigi viimane on ilusam.

Ka on koraalil samalaadne side eesti rahvalauluga, kuna laul algab tavaliselt kõrgemalt, kui ta lõpeb, kalduvus on allapoole langev.

Väga sisuka referaadi eest tänas referenti V.-Andrese kiriku nõukogu abiesimees B. Teder.

Loengule järgnes Kristuse tulemispüha jumalateenistus kirikus.

Pastor Udo Petersoo oli oma jutluse aluseks valinud Joh. ev. 1:14 „Ja sõna sai lihaks ja elas meie seas . . ." Ta ütles muuhulgas:

„Praegune looduse ja päevade hämarus on ainult väline vorm, kuna meie sisemuses sütib kuskil väike tulekene, mis kaotab jaheduse ja avaneb ime: tärkab jõulupühade valgus.

See on kõrgeim vaimne valgus, Jumala soov on luua ühenduse sild inimesega.

Kristuse tulemise ja usu läbi leiab inimene oma õnnistuse ja rajab tee igavikku."

Muusikalises osas rõõmustas kirikulisi oma hästikõlava lauluga metsosopran Evi Valge, lauldes: „Sinu nimel" — Thomas F. Danhil, „Ärka üles, mu hing" — Priit Ardna ja „Jää minuga" — J. S. Bach.

Orelil saatis nii ühislaule kui ka solisti organist dr. R. Toi, kes soolona esitas veel omaenda komponeeritud pühade-prelüüdi „Ja karjased olid väljal õitsel".

Ühislauludeks jagati välja välimuselt väga hästi õnnestunud ja kauni pühadedekoratsiooniga Vana-Andrese Koguduse lauluvihik „Püha öö, õnnistud öö",

milles on 47 laulu sõnad, alates Kristuse tulemise lauludega, edasi jõululaulud, aastavahetuse laulud.

Lauluvihik on heal paberil, laulud sobivalt paigutatud ja jätab igati väärika mulje.

4. dets. toimus Vana-Andrese kirikus piiskoplik jumalateenistus, millel tähistati H. Treffneri Gümnaasiumi 100 a. juubelit ja Kalevi skautlipkonna tõotuste andmist.

11. dets. sisustasid jumalateenistust leerieelsed ja pärast jumalased ja eli kaetud jõululaud kõigile. teenistust oli koguduse jõulupuu, kus esinesid pühapäevakooli lapsed Tari arvates on „äärmiselt kenad inimesed" ja kes sageli puistavad oma probleemid välja temale ka mittearstlikul alal.

„See on erutav kui saan aidata mõnda neist inimestest", ütleb Tari. „Kui nad haigestuvad, nad peavad seda halveimaks. Nad tahavad kohe teada, kas see võiks ruineerida nende karjääri".

Edasi öeldakse, et Tari on sünnilt eestlane,

kel on omalgi „nõrk koht" teatri vastu juba oma ülikooliajast, kui ta näitles ja laulis kord Euroopas isegi ühe heliplaadi sisse.

Ta loobus näitlemisest kui ta pühendus täielikult arstikutsele, aga teater on talle jäänud südamelähedaseks ning ta teeb mis võimalik oma teatrirahvast klientide ravimiseks.

Tari seletab, et suurim rõõm on talle inglise näitleja Vincent Price'i külmetust ravida; kuid oli ka üks suur laulja, kel oli nii tugev külmetus, et ta ei võinud rääkidagi. Kuid Tari andis talle midagi harukordset kurgu avamiseks ja laulja oli üsna tänulik.

Aga need on väiksemad näitlejad ja näitlejatarid,

kes on üsna tänulikud, kui ta neile meenutab osi, mis nad on esitanud

ja saadavad talle postkaarte igaltpoolt maailmas.

„Nad on üsna meelepärased inimesed, sellepärast nad meeldivad mulle," ütleb Tari. „See on just väike osa minu praktikast, aga see on lähedane mu südamele".

Harjo Tari - teatrikunstnike arst

Toronto päevalehe „Toronto Star" 26. nov. numbris kirjutab Elaine Carey neljast arstist, kes ravivad näitekunstnikke (star'e). Need arstid on suuremail spordisündmusil ja paremate teatrietendusil, kus nende kliendid ei või haiged olla, vaid neile peab abi andma, et nad saaksid oma ülesannet täita.

Üllatuseks on, et nende nelja hulgas on üheks eesti arst dr. Harjo Tari, kes läheb O'Keefe Centre igal võimalikul juhul, kuid palju sagedamini näeb neid tähti oma vastuvõturuumis St. Clair Avenuel.

Tari on olnud O'Keefe alaliseks arstiks aastast 1959, kui tal oli vastuvõturuum otse teatri vastas ja „keegi juhtus tulema sisse arstiabi otsima".

Enamusel näitlejaist on oma arstid kellelt nad nõuannet saavad ja O'Keefel on nimestik spetsialistidest igat tüüpi haiguste ja hädade puhuks, allergiast raseduseni.

Aga Tari ravib külmetusi, influentsat ja lihaste venitusi näitlejate ja näitlejatariде juures,

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Eesti Lipu 100-aastane juubel

Üleskutse auhinnatööde esitamiseks

Käesolevaga kutsutakse üles kõiki eestlasi vabas maailmas esitama uusloomingulisi auhinnatöid eesti lipu 100 aastase juubeli puhul.

Auhinnatööde teemaks on: „Mida on tähendanud ja mida tähendavad sini-must-valged lipuvärvid meile kui eestlastele."

Võistlus toimub kolmes eriklassis: Need on:

1. Kirjanduses (luule, proosa, näitekirjandus).
1.a. Luule. Värsimõõt, luuletuse pikkus ja vorm on võistleja otsustada.
1.b. Proosa. Siia kuuluvad nii essee, novell kui ka romaan.
1.c. Näitekirjandus. Lavatüki vorm ja laad on võistleja otsustada.
2. Muusikas (kõik heliloomingulised vormid).
3. Kujutavas kunstis (maal, skulptuur, graafika).

A. Igas ülalnimetatud kategoorias on:
Esimene auhind Kanada $1,000.00
Teine auhind Kanada $500.00
Kolmas auhind Kanada $300.00

B. Võistlustööde esitamise tingimused:
Tähtaeg: 23. aprill, 1984
Aadress: ESTO 84 Sini-must-valge uusloomingu võistlus
c/o Estonian House
958 Broadview Avenue
Toronto, Ontario
M4K 2R6
Canada
Märgusõna: Esitatud töö peab kandma märgusõna ja tööle peab olema juurde lisatud sama märgusõnaga kinnine ümbrik, mis sisaldab autori nime ja aadressi.

C. Auhindamist teostab igas ülalnimetatud kolmes kategoorias eraldi asjatundjatest koosnev žürii.
— Auhindu võib välja andmata jätta kui ei leidu vastavale auhinnale väärilisi töid.
— Teist ja kolmandat auhinda võib välja anda rohkem kui üks, kui leidub vastava väärtusega töid.
— Auhinnale mittetulnud töödele võib žürii ettepanekul anda ergutusauhindu vähemas suuruses.

D. Auhindamiste tulemused kuulutatakse välja ESTO 84 ajal.
— ESTO 84 Lipujuubeli Komiteel on auhindadele tulnud tööde kasutamise õigus ESTO 84 ajal.
— Auhinnale mittetulnud töid antakse tagasi autori sellekohasel nõudel kuue kuu jooksul peale auhindamiste tulemuste väljakuulutamist. Selleks päevaks tagasinõudmata tööd ja kinnised ümbrikud märgusõnaga hävitatakse ilma avamata.

Võistluse läbiviijaks on ESTO 84 Sini-must-valge lipu 100 aasta juubeli komitee, kes hoolitseb vastavate žüriide ellukutsumise eest. Žüriide koosseisud teatatakse eesti ajalehtedes hiljemalt 1. mail, 1984.

Sini-must-valge lipu 100 aasta juubeli komitee

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 13. detsembril 1983 — Tuesday, December 13, 1983

PARIM JÕULUKINK

TELLIMISKUPONG:

Nimi .....

Aadress .....

.....

Palun saata jõulukingina VABA EESTLANE 1 aastaks/½ aastaks
Lisan $..... Hinnad lk. 3

Kinkija nimi ja aadress:

.....

.....

.....

Skautliku nooruse metsajõulupuu

Gaidide ja skautide metsajõulupuu peetakse esmaspäeval, 19. detsembril kell 7.30 õ. Wilket Creek pargis (Leslie ja Eglinton). Palvuse peab praost Andres Taul.

Teadaanne

Eesti Abistamiskomitee ja „Ehatare" tänab kõiki annetajaid ja osavõtjaid meie loteriist 26. nov. Eriline tänu tublidele loterii ülesseadjatele, looside müüjatele ja kohvilaua abilistele.

Järgmised loosid jäid välja lunastamata: kollane 4, 17, roosa 95, lilla 51, valge 49, roheline 57, 90, 6, hall 4, 27, 89, 80, 18.

Võite saab kätte Ehatarest pr. Koppeli käest.

E.A.K. ja „Ehatare" pere

Treffneri kool 100-aastane

Sündmust tähistati piiskopliku jumalateenistuse ja aktusega

Vana-Andrese kirikus toimunud piiskoplik jumalateenistus hõlmas seekordselt kahte erinevat tähistamist: Kalevi skaudilipkonna tõotuste andmine ja Hugo Treffneri Gümnaasiumi 100. a. juubel.

Treffneri Gümnaasiumi sissekäik Jaani kiriku poolsest küljest.

Jumalateenistus algas Kalevi skaudilipkonna lippude sissetoomisega. Seejärele sammus kirikusse poisterivi koos juhtidega. Laud sini-valge lina, valgete küünalde ja valmisseatud kaelarättidega viitas seekordsele eriteenistusele ja Eesti lipu all andsid oma hundutõotuse Mati Saastamoinen, Alfi Sepa ja Erik Otema, kellele seejärele seoti kaelarätid pluusi peale, süüdati küünlad ja kõik värskelt vastuvõetud hundipojad andsid oma allkirja suurde nimederaamatusse. Osa hundipoegi ja skaudid annavad oma tõotuse hiljem.

Pastor Udo Petersoo oma kõnes skautidele nimetas, et tõotust ei anta mitte ainult üks kord elus,

vaid oma südames peavad tõotust kordama ka teised, kes enne juba tõotuse on andnud.

Väikeste hundude kannatus tseremooniale järgnenud, nende jaoks küllaltki pika jutluse ja jumalateenistusega, pandi esireas vaikselt paigalistumise näol tõelisele proovile, mille nad vapralt ja väärikalt läbi tegid.

Järgnes eestluse seisukohalt väga tähtsa Academia Treffneriana ehk Hugo Treffneri Gümnaasiumi 100.-a. juubeli tähistamine.

Piiskop Karl Raudsepp oma sisukas jutluses tõstis muuhulgas esile eestlaste rasked ajalooaastad, mil hariduse saamine meie võõraste anastajate poolt oli takistatud ja tõi välja usuteadlase Hugo Treffneri teened, kes kõigi raskuste kiuste sai loa eestikeelse gümnaasiumi avamiseks 8. detsembril 1883. a. Seega võime nüüd tähistada Treffneri Gümnaasiumi 100. a. juubelit, kõnelda poistekoolist, milles on aegade kestel õppinud kogusummas 8000 eesti meest ja õpetajaina on töötanud 450 õpeajat. Sealt algas suurel määral eestluse ülestõus ja tärkamine, mis kooliasutaja teoloogilise tagapõhja tulemusena toimus ühtlasi sügavalt kristlikus vaimus.

Lõpuks mälestas piiskop K. Raudsepp, kes ise on Treffneri Gümnaasiumi vilistlane,

kõiki surma läbi lahkunud end. Treffneri Gümnaasiumi õpilasi ja õpetajaid, kelle hulgas on ka terve hulk neid, kes oma elu andsid mitmetel aegadel võitlustes ja sõdades meie kodumaa eest.

Lahkunute mälestuseks lauldi „Jumal sul ligemal . . ."

Lõpuks tänas õpetaja Udo Petersoo koguduse nimel piiskop Karl Raudseppa sisuka jutluse ja teenistusest osavõtu eest.

Pärast jumalateenistust siirdusid Kalevi skaudilipkonna liikmed kiriku ülakorruse kõrvalruumesse „Vanematepäeva koosolekule",

kus toimus poistele auhindade ja tunnustusmärkide väljaandmine

ja järgnes kohvi- ja mahlalaud, mille olid korraldanud poiste vanemad.

Hugo Treffneri Gümnaasiumi 100-a. juubelit tähistav aktus toimus samal õhtupoolikul Toronto Eesti Maja keskmises saalis, millest võttis osa treffoonlasi, nende külalisi ja perekonnaliikmeid . . . kuni 100 inimest, neist 40 endist Treffneri Gümnaasiumi vilistlast, mõned Sudburyst ja Kingstonist.

Aktuse avasõna ütles Treffneri Gümnaasiumi vilistlaskogu esimees Erik Liigand, selles mälestati ka viimase viie aasta jooksul surma läbi lahkunuid püstiseismisega. Palvuse pidas piiskop K. Raudsepp.

Aktusekõne pidas prof. dr. Karl Aun,

andes ülevaate kooli ajaloolisest tegevusest ja selle asutajast Hugo Treffnerist,

mida ta oma kogemustega lähedaseks tegi. Teiseks prof. dr. Endel Tulving vestles enese mälestusist. Ta oli viimaseid Treffneri kooli lõpetajaid 1944. Ta luges ette kooli 50. aastapäeval väljaantud mälestusalbumist O. Rütli mälestuskillu. E. Tulvingu isa oli ka Treffneri õpilane ja nimetatud mälestusalbum üks väheseid säilinuist.

Aktuse muusikalises osas laulis Tamara Norheim kolm laulu,

mis publiku poolt leidsid väga sooja vastuvõttu,

klaveril saatis ta tütar Linda.

Kolmandana prof. Ants Elken vaatas oma kunagisele koolile ja koolipoisi ajale humoorikama pilguga, kuni ta selle lõpetamisel ülikooli läks edasi õppima.

Tervitusi tõid Kalju Lehela Tartu Poeglaste Reaalgümnaasiumi, Helle Jõgi Eesti Noorsoo Kasvatusseltsi Gümnaasiumi, Tiiu Kadak Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi, Aleksander Luik Tartu Kommertsgümnaasiumi, Lembit Pihlberg Tallinna Vestholmi Gümnaasiumi ja B. Randalov Tallinna Reaalkooli poolt. Kirjalikult olid saatnud tervituse Treffoonia USA vilkogu esimees Villi Kangro New Yorgist ja Olaf Tammark Chicagost.

Lõppsõna ütles Uno Kook. Aktuse korraldajad olid E. Limion ja E. Liigand, neist Eduard Limion oli teadustajaks.

Aktusele järgnes ühine koosviibimine Treffoonia perele, mille eest olid hoolitsenud Linda Liigand ja Linda Kook. Ühisel õhtusöögil ütles söögipalve piiskop K. Raudsepp.

Õhtusöögi ajal oli mitmeid lühemaid sõnavõtte, üks neist vanimalt Treffneri kooli siin olevalt lõpetajalt, prof. Karl Taageperalt, kes oli kooli lõpetanud 1914. a.

Meeleolult hubane ja vanu mälestusi elustav koosviibimine kestis hiliste õhtutundideni.

Maailmaruumisõiduk jõudis tagasi

Maailmaruumisõiduk, süstik Columbia maandus väga sujuvalt Kalifornias, pärast kümnepäevast lendu ja kaheksatunnilist hilinemist, kuna kompuutersüsteemis oli probleeme. Lennukis oli 6 sõitjat, neist 4 teadlased, üks Lääne-Saksamaalt, kes laboratoorselt uurisid mitmesuguseid maailmaruumis sõitmise probleeme.

Jõuluks meie pagarisaadused:

jõulutordid, kasehalg, kardemonkringel, piparkoogid, viinisaiad, struudelid, lihapirukad jm.
Rukki- ja peenleib
Soome kompvekid, juustud, euroopa delikatessid.
HEERINGAD.

ANDKE TELLIMISED VARAKULT

HILLSIDE BAKERY

2851 Lawrence Ave. E. (Brimley) Scarboro M1P 2S8
Telefon 261-2238

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

C. OTTWAY HERBALIST

Ravitaimed, tervistikud toiduained, vitamiinid ja mineraalid.
Nõuanne ja sõbralik teenindamine eesti rohuteadlase poolt.
300 Danforth Ave. Toronto, Ont. M4K 1N6 — Tel. 463-5125

TORONTO FLOORING
145 Sheppard Avenue E., Unit 4
Telefon 224-2688

Supplier and installer of carpets, sheet vinyl, resiliant flooring, ceramic and glazed tiles, hardwood.

Phone for monthly specials
Lauri Partanen

Armsad kaasmaalased!

ESTO-84 raames tähistame meie rahvuslipu, sini-must-valge sündi 100 aastat tagasi. Ostke Eesti lipp ja laenake see välja ESTO-84 kaunistamiseks.

1. Eesti lipp 165 x 105 sm hind $20.00
2. Sama lipp koos kandevardaga $30.00

Tshekid kirjutada ESTO-84 nimele.

Tellimised saata aadressil:

Sini-must-valge lipu 100 a. Juubeli Komitee
958 Broadview Avenue, Toronto, Ontario M4K 2R6, Canada

Tellija nimi ja aadress .....

.....

.....

Tel. no. .....

Soovin tellida: ..... lipp/lippu ..... lipp/lippu vardaga

Tulen järgi ☐ Saata postiga ☐ -lisada $2.—

Lisan tsheki $.....

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus

„Stainguard" hinna sees
Söögituba, elutuba ja koridor
$59.95
Pensionäride kortereile hinnaalandus. Samuti akende pesemine.

Peeter Valing
Tel. 690-4961

KAI KÄÄRID

MAALID MUUGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

VAJATAKSE
lapsehoidjat
kahele lapsele (2- ja 4-aastased) pooleks päevaks 2—3 päeva nädalas Bloor & Runnymede rajoonis jaan.—juuni lõpuni.
Hel. 762-2367

ESTO MUTUAL FUND LTD.

Aktsia hind 6. dets. $13.02
Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900
Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

wintario

8. detsembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 678184, $10.000 võitsid piletid nr-d 399089 ja 542205, $1000 — 97245, $100 — 6642, $10 — 329, $50 segijärjekorras numbrid 328265 ja tasuta piletiraamatu numbrid 24. Nädala müstilise preemiavõidu, $10.000 võitsid piletid 482368.

Sündmuste kalender

Kolmapäeval, 14. detsembril kell 7.30 õ. Tartu College'is „Kuus kuud elu ja õpetamist Ugandas" — Linda Kivi vaatlusi ja valguspilte.

Laupäeval, 17. detsembril kell 10 homm. Eesti Maja suures saalis TES Lasteaia jõulupuu.

Pühapäeval, 18. detsembril kell 11 homm. Vana Andrese kirikus kontsert-jumalateenistus.

Pühapäeval, 25. detsembril kell 6 õhtul TE Baptisti kirikus jõululaulude-õhtu.

Laupäeval, 31. detsembril kell 7.30 õ. A/S Eesti Maja Torontos uusaasta vastuvõtu-ball.

Laupäeval, 31. detsembril kell 7 õ. Hamiltonis Holiday Inn'is Hamiltoni Eesti Seltsi uusaasta-ball.

FENNO COUNTRY

PARRY SOUND MALL
Tel. 705-746-4441

★ OSTKE JÕULUSAUNA MEILT:
saunakapad, veekulbid, termomeetrid,
harjad, pesukäsnad, seebid, shampoonid,

Tampella ja Finlaysoni saunalinad, ümber keha kinnitatav saunalina.
★ SUUSKADE rentimine, müük, ja vahetamine ning muud tarbed.
★ JÕULUVANA KOTTI: küünlajalgu, puuskulptuure, pronksesemeid, Nokia tooteid ja soome kassette jne. jne.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Soovime kõigile endistele ja uutele kundedele
RÕÕMSAID JÕULUPÜHI ja ÕNNE AASTAKS 1984
Raili ja Erik Sahlberg